Թ. ՏԱՐԻ 2637 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՍԱՀՄԻ 4385 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1892 28 ՐԷԲԻՒԼ ԱԽԸՐ 1310 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գաղղիական ոսկի	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընծայ թուղթի վրայ մանունը տողը · Տարեկան Օսմ. Ոսկի			2
Գաւառաց բաժանորդ մանուէր միօրինակ		Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրուածք ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅՄ. 6/18 1892

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՊՈԼՍԵՑԻՈՑ ՀԻՆ ՌԱՄԿՕՐԷՆՆ.—ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՌԸ.—ՄԵՐ ՆԱԽՆԵԱՑ ԼԵԶՈՒԻՆ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐԸ. — ՑԱՒԱԶԴՈՒՄԱԿԱՆՔ ԵՒ ՑԵՏԱԴՈՒՄԱԿԱՆՔ.

Ա.

Սովորական Ռամկօրէն

Լեզուի խնդիրը ժամանակէ մ'ի վեր կ'զբաղեցունէ մեր գրագէտներն։ Արդարեւ կ'արժէ որ զբաղեցունէ. վասն զի մեր բարոյական և մտաւորական զարգացման միակ միջոցը կամ գործիքն է։ Հա՞րկ է ըսել թէ գործիք մը ո՛րչափ լաւ, ո՛րչափ կատարեալ է, արդիւնքն ալ՝ մանաւանդ ճարտար ձեռաց մէջ՝ ա՛յնչափ լաւ, ա՛յնչափ կատարեալ է։ Աներկբայելի է ուրեմն թէ մեր արդի լեզուին կանոնաւորումն և օր քան զօր զարգացումը կարեւոր խնդիր մ'է մեզ Հայոցս համար։ Այս է կարծիքը կամ՝ մանաւանդ համոզումն ու բաղձանքն ամեն լրջամիտ գրագիտաց, որք մեր հին և նոր լեզուներն ըստ բաւականի մշակած, միոյն կատարելութեանցն և միւսին թերութեանց խելամուտ եղած են։

Զայս չեն հասկնար և չեն ուզեր հասկնալ տարաբաղդաբար մեր պատուարժան նոր գրիչներէ ոմանք։ Ըստ սոցա կարծեաց, մեր արդի լեզուն իւր վերջին բառն արտասանած է, մանաւանդ եօթն-ութ տարիներէ ի վեր որ իրենք գրել սկսած են, և այժմ փոքրիկ գործ մը միայն մնացած է. այն է՝ հայերէն անուանց հոլովները պարզ միօրինակութեան վերածել (1), թէեւ ժողովուրդը, մանաւանդ վարժարաններէ ելած երիտասարդք շատ խոկ ընդելացած են անոնց։

Այսպէս լեզուն իրենց շնորհիւ կատարելութեան ծայրն հասած կամ հասնելու միջոցին՝ վերոյիշեալ գրագիտաց համոզումն և յայտնած փափաքն ոչ միայն անհիմն է և անտեղի, այլ և գրաբառը վերահաստատելու գաղտնի դիտումնե՛ր կը ծածկէ։

Այս իմաստն ունի մեր պատուական բարեկամ Գ. Ֆընտըգլեան էֆէնտիի «Արեւմտեան աշխարհաբառին ընթացքը դարու մէջ» մակագրով Մուշի վերջին քանի մը թիւերուն մէջ հրատարակած յօդուածն, յորում մեր հարց խօսած ռամկօրէնին կատարելութիւնները քաջաբար պաշտպանելով, հզօր ձեռամբ կը հարուածէ կարծեցեալ գրաբառամոլներն, որք ռամկօրէն բառով կը յանդգնին աղարտել մեր լեզուին (փայլո՛ւն թէ սխուր) վիճակը վերջին դարուց մէջ, վիճակ մը, որ «ոչ թէ անկման «օրերու մէջ և տարաբաղդ պարագա«ներու բերմամբ յառաջ եկած է, այլ «պարզապէս բնական երեւոյթներու «արդիւնք (2)։» Ասոր համար մեր պատուական բարեկամն օգտակար դատեր է անցեալին ընթացքն ուսումնասիրել, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ կարկեցունէ գրաբառամոլներն։

Այս իմաստասիրական ոգւով կ'սկսի նախ հասկցունել մեզ թէ մեր արդի աշխարհաբառն ասկէ յիսուն-վաթսուն տարի առաջ ալ ժողովրդեան հասկցած ու խօսած լեզուն էր և՝ իբր ապացոյց՝ այն ժամանակներն հրատարակուած քանի մը հայերէն աշխարհաբառ գործեր կը յիշէ, առանց սակայն գիտնալու թէ այն լեզուն որով այն գործերը գրուած են, ոչ այնքան ժողովրդին որքան այն գործոց հեղինակներունն էր։ Ի՞նչ կը տեսնուէր այն հրատարակութեանց մէջ. թուրքերէն լեզուի վրայ ձուլուած հայերէն բառերով ասացուածներ, որոց մէկ փոքր մասը մեր նախնեաց լեզուին աղաւաղ և ձեւափոխեալ նշխարները կամ թափթփուկն էին, մեծագոյն մասն ալ գրաբառէն առնուած և թուրքերէններուն տեղը դրուած բառեր։ Այս էր ահա այն ժամանակի գրաւոր աշխարհաբառը, զոր Ֆնտգլեան էֆէնտի ժողովրդին խօսած լեզուն կը կարծէ յոյժ միամիտ սքանչանօք, և կը հետեւցունէ թէ մեր արդի լեզուն ի՛նչ վիճակի մէջ որ էր այն ժամանակ, նոյն վիճակին մէջ է և այսօր. «Շատ շարժում լեզուի, բուռն «շարժումներ, իրարու հակառակ ուղ«ղութեամբ, որոց գումարին արդիւնքն «է զերօ. և այսօր կը գտնուինք հոն «ուր էինք շատ առաջ» կ'ըսէ։ Զարմանալի է որ այս խօսքերը գրողը չի զգար, չի նշմարեր թէ իւր յօդուածին լեզուն իսկ ջախջախիչ հերքում մ'է իւր այս անտեղի կարծեաց։ Զարմանալի է մանաւանդ որ յօդուածագիրը չէ հետեւած Տէրոյենց պատուելիին ըստ իւր կարծեաց հօրէն, մօրէն, քեռորդէն և հանրածանօթ ընտանի աշխարհաբառին (3), որ [illegible] կ'ըսէ գրական ճաշակէ զուրկ համբակի մ'անընտրողութեամբ, առանց կարենալ գտնելու այն աղխազուր լեզուին անհուն տարբերութիւնն իւր գործածած մշակեալ լեզուէն, որ արդի լաւագոյն աշխարհաբառներէն մին կրնայ համարուիլ։

Կրօնական ծառայութիւն և աշխարհաբառ

Մեր պատուական բարեկամը, չեմք գիտեր ի՛նչ աղբիւրներէ քաղելով, ուրիշ պատմական սխալներ ալ կ'ընէ (անձանց և իրաց վրայ), որոց պատասխանելը շատ հեռու կը տանի զմեզ։ Լեզուի խնդրոյն գալով, մեր գիտցածն այս է թէ գրաւոր աշխարհաբառը մասնաւորապէս կրօնի ուսուցիչներէն ծագում առած է, նախ Մխիթարեան հայրերէն, և ապա Ամերիկացի քարոզիչներէն, որք փութոյ պնդութեամբ Աւետարանն և այլ կրօնական և քարոզչական գրքեր սկսան հրատարակել խեղբեկ աշխարհաբառով մը։ Մէկ երկու տարի վերջն, այն է 1839ին սկսաւ Հայոց կողմէ աշխարհիկ լեզուով պատասխաններ գրուիլ բողոքականաց կրօնական առարկութիւններուն՝ նախապէս Տէրոյենց պատուելիի ձեռօք, որ ժամանակին առաջին գիտականն էր։

Առաջին ուսեալներ Պոլսոյ աշխարհաբառով գրող Գրագէտք

Նոյն ժամանակ կը փայլէին նաև՝ իբրեւ առաջին կարգի ուսումնական կամ գրագէտ՝ Գէորգ պատուելի Ջափրաստճեան, Ֆիլիքս Պօղոս պատուելի, Յակոբիկ Մանուէլեան (4), Յովսէփ Մալէզեան, Աւետիս Պէրպէրեան, Խաչատուր Պարտիզպանեան, Խաչատուր Միսաքեան. վերջին երկուքն ուսուցչական պաշտօն վարելով Իւսկիւտարի Ճեմարանին մէջ, իրենց դասերն աշխարհաբառ լեզուով գրելու պարտաւորեալ էին։ Գրեթէ այն ժամանակէն կը սկսի մեր մէջ գրական աշխարհաբառը, զոր քանի մը տարիներ յետոյ աւելի առաջ տարաւ մեր արժանայիշատակ բարեկամ Նիկողոս Զօրայեան։ Բայց այդ հրատարակութիւնք հազիւ քանի մը տասնեակ ուսումնականաց և բանասիրաց հասկնալի էին. իսկ ժողովրդեան հազարէն 999ին համար գրեթէ ալպաներէն կամ չիներէն։

Ահա այս կէտն է այն մեծ անծանօթն, որ ի հիմանէ կը քանդէ Ֆնտգլեան էֆէնտիի լեզուապատմական իմաստասիրութիւնը։ Մեր պատուական բարեկամը մեր արդի լեզուին կիսադարեայ ընթացքն ուսումնասիրելու համար շատ ուշ մնացած լինելով, ամենէն կարեւոր կէտը վրիպած է իւր տեսութենէն։ Պարտէր գոնէ ժամանակակիցներէ սաւրել թէ Պոլսոյ ժողովրդեան ծանօթ լեզուն ո՛րն էր, և թէ մեր այն ժամանակի սովորական ռամկօրէնն ի՛նչ վիճակի մէջ էր։ Պարտէր գիտնալ թէ մեր հարց և մարց խօսած լեզուն պարզապէս թուրքերէն էր՝ փոքր մասամբ հայերէն՝ խառն աղաւաղ բառերով ու ասացուածներով։ Այլքը սովորաբար թուրքերէն կը խօսէին. հայերէն խօսիլը գրեթէ ամօթ կը համարէին իրենց, և քիչ մ'ալ իրաւունք ունէին. Տղայ մը կամ պատանեակ վարժոցէն ելնելուն պէս՝ թուրքերէն խօսիլ կ'սկսէր իբրև այրութեան յատկանիշ. հայերէն խօսիլը մանր տղայոց և կանանց վերապահեալ էր (5)։ Մինչեւ իսկ եկեղեցեաց մէջ եպիսկոպոսք և վարդապետք իրենց քարոզին բնաբանն ու օրհնութիւնը միայն հայերէն լեզուով կ'ըսէին, իսկ մնացեալը թուրքերէն. Այն վարդապետն որ լաւ թուրքերէն խօսիլ չէր գիտեր, յարգ չէր կրնար գտնել։ Արդարեւ մեր հայրերն ալ մերթ կը խօսէին հայերէն, երբ իրենց մօտ օտարազգի գտնուէր, յորմէ ծածկել ուզէին իրենց խօսակցութիւնն, եւ ի՛նչ լեզու (6)։ Դոյզն ճաշակ և ինքնասիրութիւն ունեցող հայն ամօթ կ'զգար. Եւ յիրաւի ծաղրելի եղած էինք ուրիշ ազգաց. Ո՛րչափ կը ծիծաղէին մեր վրայ. «Զօ՛ ա՛խպար, քէֆտ աղէ՞կ է. էրզինկեանէն ի՞նչ խապար. երկու խօսող մէկ սատկ զըռզըռին կ'երթաս» ըսելով կը ծաղրէին զմեզ։ Աւելի լրջամիտները կը հարցնէին իրաւամբ. «Էյ պու սէօյլէտիյինիզ սէօզլէրին էրմէնիճէսինէ՛ րէտէ տիր։» Զմոռնանք սակայն ըսել թէ մեր հայրերը բազմաթիւ թուրք բառերու հայերէններ յարմարցուցած էին, զորս փափուկ կամ բացառիկ պարագայից մէջ կը գործածէին, և իրենք միայն կրնային հասկնալ՝ մեր նոր գրիչներէն ոմանց յօրինած հանճարիմաստ բառերուն պէս։ Մի քանին անճահ չեմք համարիր դնել աստ.

Շուկայի Ռամկօրէնն ի Պոլիս

«Իմացա՞ր, պարո՛ն Բաւնիկ, ստակպանողները, կանկուններն ու քար-ծախողներուն տանկլոնները մասնին տաւըր կանչըվեր են ասոր։

«Քիչ մը առաջ հոս ըլլայիր, երկու ճուր փչող, լըլիկ եղած, անոնց տարձօղին պըլթա կը կախէին. Աւագտուաբին թեւին մէնձն եկաւ աղուոր տփոց մը տուաւ։

«Փառ-պանողներուն մէնձը տիմայի վճարանքն եկաւ վճարելու։

«Ուստա՛ Սէրգիս, սա անողը կը ճաչնա՞ս, մանր-կիրին փէչ-պանողն է։

«Պարոն Ներսո, կարճ կապէ, վարէն «էկող ծուռ-լեզուն փոխնորդ է, հէմ մազը ծակ է։

«Ուստա՛ Ակոբ, սա զիմացը նստող «կծկալը քեզի կայ նէ, քովի վրայ ապրանք «չի տաս հա, վիզ մը ուզէ, պաւտծունող «է, քեզ կէտինը չի գարնէ։

«Պարոն Մինա՛ս, մուր առի՞ր, ես ալ չեմ առեր. Իմացայ քի մուրի շատ կէմներ էկեր խատուկը կը պէքլէյէն կոր։»

Ուրիշ շատեր, զորս աւելորդ կը համարիմ դնել աստ, բայց եթէ մեր պատուական բարեկամը փափաքի, կընամք մեր հարց իմաստալից բառերուն ու գեղեցիկ ասացուածներուն մէկ ցանկն իրեն հաղորդել. Թերեւս կրնան վայելչապէս փայլիլ ժողովրդական կեանքէ առնուած իրապաշտական հրահանգիչ վիպակներու մէջ։

1840 Ռամկական հայերէն Թերթ մը

Առ այժմ, իբր որոճ լեզուաբանական ախորժակին, քանի մը մանր հատուածներ դնենք աստ՝ ասկէ կէս դար առաջ (1840ին և 41ին) հրատարակեալ միակ հայերէն լրագրէն (7), որոյ թէ՛ լեզուն և թէ ոճը կրնան հետեւելի տիպար մը լինել հին աշխարհաբառին սիրահար գրիչներու։

ՅԱՅՏԱՐԱՐ
ԼՐՈՅ ԳԻՐ

ՅԱՄԻ ՏԵԱՌՆ 1840 ԱՊՐԻԼԻ 2—ՈՐ Է 1256—ՍԷՖԷՐԻ 12
ՆՈՒՄԵՐԱ 7

ԳՈՐԾՔ ՆԵՐՔԻՆ

«Ռումէլիի միւշիր Զէքէրիա փաշան պաշտօ«նի զըրկվելու գործքերուն հարցմունքին «համար Թագաւորին կամեցողութեամբը «Կոստանդնուպոլիս բերվեր է. և ունեցած «ջանքովը և խոհեմութեամբը իր վրայ գըտ«նըված պաշտօնը լաւ կառավարելով՝ ան«խոնջ աշխատիլը յայտնի է. Ուստի, ինչ«պէս որ մինչեւ հիմա, այնպէս ալ այսու«հետեւ ուրիշ պաշտօններուն մէջ աղէկ ծա«ռայութիւն և ջանք ընելը մեծազօր Ար«քային յուսալով, նիշի միւշիրութիւնը շը«նորհեր է։

«Զէքէրիա փաշան Արքային կամեցողու«թեամբը յիշեալ ամսուն քսան և չորեքե«րորդ շաբաթ օրը՝ Մապէյն ըսված Արքա«յին ապարանքը երթալով փառաւորվեցաւ։

«Օսմանեան տէրութեանը և ուրիշ տէ«րութիւններուն տեսակ տեսակ սիքքէնե«րուն՝ այսինքն ոսկիին ու արծաթին ամեն «մէկ տիրէմին զըրված ֆիյաթին վրայովը «տէֆթէր մը շինվեցաւ։

«Զօճուխներուն գլուխը կամ կանանց «ճիտը և կամ տիրօջնուն քովը գտնըված «ոսկին, չինքի իրենց մալը եղած է, այն «ոսկիին զարարին խայիլ ըլլալով ավրել «տալ չեն ուզեր նէ, անոնց խառնըվիլ «հարկ չէ։»

«Մոլլա Ճամի ըսված վարպետ և երեւե«լի հեղինակին շինած գիրքը Վիէնա քաղա«քին մէջը մէքթէպի չարգիէէն Մօսիօ Ռօ«զէնվէգ անուն նազըրը նէմցէի լեզուով «թարգմաներ է և նոյն գրքին խորագիրը «օսմանեան Թագաւորին անունը գրեր է, «և վերոյիշեալ նազըրը նէմցէի տէրութեա«նը երեւելիներէն իթիպար ունեցող ճար«տար հիւնէրլի անձ մը ըլլալուն համար «Արքայէն նշան մը շնորհվեր է։»

«Եթէ իրեն և իր տոհմին այսինքն խա«նէտանութեանը հաւսին պարգեւված ար«տօնութիւնը բաւական համարէր, աս նի«շանները չէր ըլլար. այլ միայն երկու կող«մին համեմատութեամբը մասլահաթը կա«տարված կ'ըլլար։»

ԳՈՐԾՔ ԱՐՏԱՔԻՆ

«Ցամ [illegible] 1840 և յունվարի 4ին [illegible] «[illegible] Լոնտոնի [illegible] «[illegible] «[illegible] «[illegible]» (*)

«Շատ ժամանակէ ի վեր է որ Իսփան«եային մէջը եղած վրդովմունքը իրեն հիւ«սիսային կողմը խարապ է ըրեր. բայց հի«մա թէ՛ Իսփանեայի տէրութեանը և թէ՛ «հասարակութեանը հաւսին աղէկ կերպով «մը այն խռովութիւնը վերնալով, շատ ու«րախութիւն ունիմ։

«Մինչեւ ցայսօր Պարսից տէրութեան «հետը ունեցած փօլիթիգանիս կրկին չը «հաստատվելուն պատճառ եղած անյար«մարութիւնը՝ հաճոյական կերպով մը կար«գի դըրվիլը խըրկած ազդարարութենէն «կ'իմացուի։»

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

---

(1) Արդէն սկսած են եկեղեցիի, որդիի, հոգիի, ուսումի, որոշումի, բացումի, թաղումի, նախնիքի գրել, մինչ ժողովուրդը եկեղեցւոյ, որդւոյ, հոգւոյ, նախնեաց, ուսման, ուսմամբ, որոշման, որոշմամբ, բացման (հանդէս), թաղման (արարողութիւն) կ'ըսէ։ Անշուշտ քիչ ժամանակէն Աստուածի, կայսրի, մարդի, հայրի, մայրի, կինի, եղբայրի, քոյրի, սէրի, մահի, առտուի, իրիկունի, ձիի, էշի, արդարութիւնի, գթութիւնի եայլն գրելու զուարճալի տեսարանն ալ պիտի ընծայեն մեզ այդ «յառաջդիմասէր» գրիչք։

(2) Ֆնտգլեան էֆէնտի իւր յօդուածին ուրիշ մէկ մասին մէջ կը հերքէ իւր այս խօսքն ըսելով. «Չկայ լեզուի կարեւոր փոփոխում առանց կենցաղի կանխագոյն փոփոխման։» Ո՞րն է արդեօք ճշմարիտն այս երկու հակասական յայտարարութեանց։

(3) Տէրոյենց պատուելին այն ժամանակի ժողովրդեան համար գրած լինելով, ջանացեր էր հնար եղածին չափ ռամկացունել իւր լեզուն։ Սակայն և այնպէս չկրնալով հասկնալի ընել, հարկադրեցաւ իւր Ջոհալը Թուրք լեզուով գրել։

(4) Սեղանաւոր, փեսայ արքունի ճարտարապետ Սէրվէրեան Յովհաննէս ամիրայի, արժանայիշատակ հիմնադրին Ճեմարանին Իւսկիւտարու։

(5) Մեր մայրերն և առհասարակ հայ կանայք բնականաբար ժամանակին աղաւաղ լեզուն կը խօսէին. բայց երբեմն հայկական գեղեցիկ բառեր ու ասացուածներ ալ կը խառնէին, զորս աւանդաբար իրենց մայրերէն ուսած էին իբրեւ կանանց միայն յատուկ։ Օրինակք.

Ընտանեկան Ռամկօրէն

«Աս գիշեր ցքուն չի կրցայ քնանալ առըզյիս ցաւէն։

«Ասոր երերեալ տատանեալ պան մըն եմ, ծառքս պանի մը չատիկեր։

«Հոս աղէկ է քընց մեր տունը։»

Այս խօսքերն ու բառերն և ուրիշ շատեր, զորս յատկապէս ի գիր առած էինք, վերջին ժամանակներս քանի մ'անգամ փնտռեցինք մեր թուղթերուն մէջ, և դժբաղդաբար չկրցինք գտնել։

(6) Անցեալները մէկ նմոյշը տուած եմք «Արեւելք»ի մէջ։

Նաասիկ ուրիշ մ'ալ զոր անձամբ լսած եմ անցեալները ռամկի մը բերնէ։

«Շատ զուրցեցի, լաքին պօչ, չի կրցայ «խանտըրմիշ ընել. վայ եկուր ատ սէվտա«յէն ըսի. դուն քէֆսիդ մինճաղ մարդ ես, «օրէկ հունա երթաս նէ սօլուխդ կը կարի. «ատ գործը կենճ մարդու, ճէլպէցէլի մար«դու գործ է, տուզիէ վազել, խօսխալմիշ «ընել կ'ուզէ, քու խարճդ չէ, կոխդ պէ«լայի կը հանդպցունես. պաշխասին հա«մար քեարը ալ է նէ, քեզի համար մութ«լախ զարար է։ Տահա ի՞նչ կրնայի ըսել «ասկէց էվէլ. լաքին ճուղապ պիրէ չի տուաւ. «պէլքի չիւբէյի ալ կնաց քի մախսուս ճայ«տըրմիշ ընել կ'ուզեմ քի քէյէֆինը ես խափի«միշ ընեմ։ Հիմա շան պէս փիշման է ա«մա, ի՞նչ փայտա, իչ իշտէն կէչտի. սօն «փիշմանլըգ աճճէ էթմէզ։»

(7) Բ. Դուռն 1840ին Հայոց և Յունաց Պատրիարքարաններուն հրաման գրկած էր, որ Տէրութեան պաշտօնական Թագվիմ-Վագայի լրագիրն, որ ամսին երկու անգամ կը հրատարակուէր Արեւելքի մէկ ութերորդ մեծութեամբ, հայերէնի և յունարէնի թարգմանելով հրատարակեն, որպէս զի հայ և յոյն ժողովուրդք առանց լրագրի չմնան. և ասոր համար, իբր տպագրական ծախք, քանակական հազար ղրշ. տարեկան նպաստ յատկացուցած էր։

(*) Ինկիլթէռայի Արքայ լաւծը Վիքթօրիա Թագուհին է, որոյ գահաճառին այս հրաշալի թարգմանութենէն քանի մը հատուածներ եւս ի մէջ պիտի բերենք։ Մ. Ի.

—)(175)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇԲՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԹԻԱԾԱՆԸ

[illegible]

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՐՏ ՔԻՄՊԸՐԼԻ, Հնդկաստանի նախարարը, Լօրտ-Քաղաքապետի տարեկան հացկերոյթին մէջ ի դիմաց կլատսթոնեան վարչութեան խօսող գլխաւոր նախարարն եղաւ: Հաստատեց թէ Իռլանտայի մէջ Պ. Ճօն Մորլիի հաշտարար քաղաքականութիւնը լաւ արդիւնք կուտայ, և հողագործական տագնապը կը նուազի: Արտաքին գործերը շատ լաւ վիճակի մէջ ցուցուց: Լօրտ Սալզպըրի յայտարարած էր թէ անգլ. ընկերութեան Ուկանտայէն ելնելէն չի հետեւիր թէ անգլ. կառավարութիւնը պիտի լքանէ այդ ափրիկեան կարեւոր երկիրը, զոր կ'ուզէ պահել երկաթուղի մը հաստատելով հոն: Երբ մեք (կլատսթոնեանք) յիշխանութիւն անցանք, պայմանաժամ մը տուինք՝ Ընկերութեան Ուկանտայէն մեկնումը յետաձգելու համար: Ասով հանդերձ, Ուկանտայի խնդիրը կայ և կը մնայ կառավարութեան համար, և իւր ամեն դժուարութեանց համապատասխան ուշադրութեամբ պիտի քննուի: Ի կեդր. Ասիոյ Բամիրի խնդիրը պիտի կարգադրուի Ռուսիոյ հետ բարեկամական համաձայնութեամբ՝ սահմաններն որոշելով ապագայ գժտութեանց առաջքն առնելու համար: Այս մասին Ռուսիոյ հետ բանակցութեան մէջ ենք: Բայց Բամիրի կողմը խնդիրները դիւրաւ որոշել կարելի չէ. գիտարեւոյն վեց ամիսն այն երկիր անանցանելի է: Գալով Հնդկաստանի, որ առանձինն իմ դիտողութեանս շրջանին մէջ կը գտնուի, հնդկական սահմանք այսօր զինուորական պաշտպանութեան այնքան ապահով վիճակի մէջ են որ կրնանք այն կողմէ հանդարտ սրտով դիտել ապագայն: Ամրութիւններէ զատ, մեր կողմն ունինք Հնդկաստանի բնիկ իշխանաց հաւատարմութիւնն և անձնուիրութիւնն, որոցմէ մին Պարոտայի Կոյէքվար իշխանն եւս մեզ անդանակից տեսնելու գոհունակութիւնն ունեցանք այս երկիրս: Գոհացուցիչ իրողութիւն մ'է նաեւ որ այս տարի Հնդկաստանի մէջ սովու երկիւղն անհետացած է: Միակ դժուարութիւն Հնդկաստանի կողմէ՝ դրամական խնդիրն է, րուբիին անկումն է: Չգիտեմ թէ այս մասին կարմիր յանձնաժողովն ի՛նչ որոշում պիտի տայ, բայց ինչ որ ալ որոշուի, Անգլիոյ դրամական արդի պատուական դրութիւնը խանգարող բան մը չպիտի առաջարկուի անշուշտ: Անգլիական վաճառականութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր տագնապ մը կ'անցունէ որ կը յուսանք թէ ի մօտոյ կը վերջանայ. գիտամութիւնը կը ցուցնէ թէ առեւտրական տագնապի շրջաններու կը յաջորդեն գործերու վերաբացման շրջաններ: Առեւտրական շատ մը տուներ իրենք զիրենք գտած են արդէն այն հարուածէն զոր կրած էին Պէրինկեան տան ձախողումէն: Գալով երկրագործական տագնապին, որոշած ենք երկրագործներու համաժողով մը կազմել որ ի մօտոյ պիտի գումարուի: Թերեւս կարենայ իրաց կացութեան տարուէկը դարմանները ցոյց տալ Խորհրդարանին: Նախարարութիւնն որոշած է նաեւ ընկերային-գործաւորական խնդրոց կարգադրման համար տնօրինութիւններ ընել, որոց ընդունելութեան համար ամեն կուսակցութեանց հայրենասէր աջակցութեան կը վստահինք:»

ԳՆԴ. ՏՈՏՍ, Տահոմէի ֆրանսական զօրաց հրամանատարն, այն լրոյ վրայ թէ տիրած է Տահոմէցւոց սուրբ քաղաքին՝ Քանայի՝ ծովային նախարարութենէն հեռագիր մը ստացաւ ծանուցանող թէ Պ. Քաւանեօ կիսաբաժնի (Լիվա) զօրապետութիւն կը շնորհէ իրեն, ի վարձ իւր փայլուն ծառայութեանց: Քանայի առումը Տահոմէի պատերազմին գլխաւոր և վճռական գործողութիւնն եղաւ: Անկէ ետքը Աբոմէյ մայրաքաղաքը քանի մը քիլոմէդր տեղ է միայն: Տահոմէցիք բուռն դիմադրութիւն մ'ըրին Քանայի առջեւ: Սենեկալցի ոստորդ զինուորք և բնիկ Սբահի զինուորք քաջապէս կռուեցան Տոտս գնդապետի հրամանաց ներքեւ: Ֆրանսացւոց կորուստք են 11 սպանեալ և 42 վիրաւորեալ, որոց 4-5ն սպայք: Ֆրանսացւոց սեւամորթ բեռնակիրք կ'ուզէին բեռնակրի պաշտօնը թողլով զինուորութիւն ընել՝ աւարառութեան նպատակաւ: Տեղացիք իրենց սուրբ քաղաքին անկման վրայ Ֆրանսացւոց հրամանատարը կը նկատեն թէ՝ կրօնական և թէ զինուորական պետ մը: Բուրմերը յքեր են Տահոմէցւոց բանակն, այս վճռական պարտութեան վրայ: Տահոմէցիք շատ մը ամբարտակներ և մարտկոցներ կազմած էին Քանայի շուրջ: Հիմա Տոտս զօրավար թէ՝ Քանա քաղաքը պիտի այրէ փճացնէ և թէ Աբոմէ: Տահոմէի թագաւորին հանդիսական բնակավայրն էր Քանա և սովորական բնակարանն էր Աբոմէյ, այսինքն մին կազմող հիւղակները միւսներէն քիչ մը աւելի ընդարձակ են: Ֆրանսական Լիպէլ հրացանն և Միդրայլյօզք ահաւելի կոտորած կ'ընէին, և Տահոմէցիք, թէպէտ ամեն պարտութենէ ետքը նորէն կը հաւաքուէին և իրենց գծերը կը վերակազմէին, բայց անծուխ վառօդին և նոր ռումբերուն ու գնտակներուն նախճիրներուն ի տես, կ'ահաբեկէին և նորէն կը ցրուէին: Քանայի առջեւ ճակատամարտն երեք օր տեւեց, Նոյմ. 2, 3ին և 4ին: Տահոմէցիք եւրոպական շատ մը զէնք թողուցին Ֆրանսացւոց ձեռք: Ի սկզբան Պէհանզինի բանակը 10—12,000 զօրքէ բաղկացեալ էր, բայց Քանայի առջեւ 1,500 զօրք միայն ունեցաւ: Տոտս զօրավար, խիստ դաս մը տալու համար Տահոմէցիներուն, ո՛չ միայն երկու գլխաւոր քաղաքներն այլ եւ շատ մը գիւղեր կրակի պիտի տայ, և պիտի աւրչակէ ու քայքայէ բոլոր երկիրն, որ ապա զանազան ցեղերու մէջ պիտի բաժնուի, և Պէհանզինի երկիրն որ Տահոմէցւոց հոն մտնելէն ի վեր, այսինքն հինգ դարէ ի վեր, մէկ ամբողջութիւն կը կազմէր, այլ եւս նոյն ամբողջութիւնը պիտի չունենայ, այլ զանազան փոքրիկ և տկար իշխանապետութիւններու պիտի ստորաբաժնի, ամեն մին փրանսական հովանաւորութեան ներքեւ ֆրանսացի բարեկամ ցեղապետի մը տնօրէնութեան տակ: Աշանթեներու և Մէնուօներու պէս, Տահոմէցիք իրենք զիրենք ընտրեալ ժողովուրդ մը կը նկատէին, և Քանայի առումը տեսակ մը սուրբ քաղաքի առում եղաւ Ֆրանսացւոց համար: Բայց եթէ Ֆրանսացիք չյաջողին բռնել նոյն ինքն զՊէհանզին, սա պիտի կրնայ եղեր անտառներու մէջ նետուիլ կարգ մ'ընտրեալ զօրաց հետ, և Ֆրանսացիները ժամանակ առ ժամանակ յոգնեցնել վերստին:

ՀՐԷԻՑ առջեւ ամեն ասպարեզ բաց է: Ամեն ճիւղի մէջ կրնան յաջողիլ: Մինչեւ իսկ Քոհէն անունով Հրեայ մը կրնայ կաթոլիկ Եկեղեցւոյ ամենէն հին, ամենէն հարուստ և մեծաշուք թեմերէն միոյն արքեպիսկոպոս ըլլալ: Եւ այս իսկ է որ անցեալ շաբթուն պատահեցաւ, երբ Աւստրիոյ մէջ Օլմիւց քաղաքի Թնդանօթք 24 հարուածներով ծանուցին թէ նոյն թեմի հանգուցեալ արքեպիսկոպոսին փոխանորդ Տքթ. Թէոտոր Քոհէն թեմին եկեղեցականաց ընտրութեամբ նշանակուած է արքեպիսկոպոս Օլմիւցի: Այս պաշտօնը ցարդ կը վարէին կայսերզունք, արքայազունք կամ գէթ իշխանազուն եկեղեցականներ միայն, արհիդուքսեր, մեծ դուքսեր, կոմսեր ու պառոններ, որովհետեւ Օլմիւցի թեմն 868 թուականին հաստատեալ կը համարուի նոյն իսկ Սրբոյն Մեթոտիոսի ձեռամբ, և մեծամեծ կալուածներով օժտեալ՝ ճոխարտապէս իշխանավայել թեմ մ'է: Տքթ. Քոհն Մորաւիոյ Վէսէլի քաղաքէն հրեայ ծնողաց որդի էր, որ քրիստոնէութիւն ընդունեց Սթրասմայերի նախակրթարանին մէջ: Եկեղեցական իրաւաբանութեան վրայ նշանաւոր երկ մը հրատարակեց, որ հանգուցեալ իշխան-արքեպիսկոպոս Ֆիւրսթէնպէրկի ուշադրութիւնը գրաւեց: Եկեղեցական ընտրող ժողովը միահամուռ քուէով ընտրելով զՏքթ. Քոհն, ցոյց տուաւ թէ ո՛րչափ կը գնահատէ անոր իմացական և բարոյական արժանիքը: Աւասիկ Հրեայ մը որ ոչինչով ճամբայ կ'ելնէ, և իւր ընտրած ասպարէզին մինչեւ կատարը կը հասնի: Պապ ալ կրնայ ըլլալ օրին մէկը, կ'ըսէ գերման թերթ մը, որ հակահրէական ըլլալով, դժգոհ է հրեայ տարրին այս զարմանալի յաջողութիւններէն:

ՇՈՒԷՏ ԵՒ ՆՈՐՎԵԿԻԱ եւս իւր զինուորական օրէնքն ունի: Բայց այս երկուց երկրաց Արմատականք Ռուսիոյ բարեկամութիւնը մշակելու կողմն են, և զինուորական յաւելմանց պէտք չեն զգար: Տքթ. Վիքսէլ Սթոքհոլմի գործաւորական ժողովոյ մը մէջ բանախօսելով, ըսաւ թէ Շուէտ Եւրոպիոյ ամենէն աղքատ և ամենէն աւելի ծանրաբեռնեալ երկիրն է, և իրեն համար յաջողութիւնն այն կրնայ ըլլալ որ յօժար կամօք միութիւն մը հաստատէ Ռուսիոյ հետ: Ռուս ժողովրդեան հետ միացեալ, Շուէտի գոյութիւնը կ'ապահովի, և կրնայ կարեւոր դեր մը կատարել ապագայ ռուս Տէրութեան մէջ, որով այս արտակարգ ծախքերուն տակ չիյնար: Ուրիշներ, աւելի հայրենասէր, բացարձակ հակառակ են այս գաղափարներուն:

ՄԵԾԿԱԿ ՄՐՑԱՆԱԿ ՄԸ կ'ուզէ՞ք շահիլ: Մեծ հեղինակութիւն մը չուզուիր ձեզմէ: Բառ մը միայն պիտի հնարէք, բառ մը որ պատշաճի Աւստրալիոյ «Նոր Հարաւային Կալլէսի» (New South Wales) անգլ. գաղթականութեան, որ դժգոհ է իւր կոշտ բրդուճ անունէն, և կոկիկ բառով մը կ'ուզէ յորջորջուիլ այսուհետեւ: Ուզեցին «Աւստրալիա» անունն առնուլ, բայց աւստրալեան միւս գաղթականութիւնք բողոքեցին թէ մեք ի՞նչ ենք, Ափրիկէ, Ասիա, Ամերիկա՞ ենք, մեք ալ Աւստրալիա չե՞նք: «Հակոտնեաստան» (Antipodea) անունն առաջարկեցաւ, բայց այս ալ ընդունելութիւն չգտաւ: Եւ հիմա գաղթականութեան վարչապետը ծանոյց թէ մեծակ մրցանակ մը պիտի հաստատէ՝ բուն ամենայնի վայելուչ անուն մը գտնողին համար: Եւ տեսէք թէ բառի խնդիր մը ո՛րչափ կը հետաքրքրէ անգլիացի այս գործնական գաղթականները:

ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ հնտախտն ի սկզբանէ մինչեւ Հոկտ. 1 (ըստ Լատինաց) 220,122 հոգւոյ կորուստ պատճառած է, ըստ պաշտօնական վիճակացոյցներու: Որովհետեւ Հոկտ. ամսոյ մէջ եւս բաւական կորուստ տուած է Ռուսիա և ուրեք ուրեք դեռ կը շարունակէ համաճարակը, կ'երեւի թէ այս տխուր հաշիւը Ռուսիա 300,000 հոգւոյ կորուստով մը պիտի փակէ ի վերջոյ, որ հաւասար է քանի մը մեծ պատերազմներու բովանդակ կորուստին:

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Վանայ պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Ցովսէփ Մ. վարդապետ Այվազեան, որուն մայրաքաղաքս գալը ծանուցինք, երէկ Պատրիարքարան գնաց և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով տեղեկութիւններ տուաւ իւր պաշտօնավարութեանը վրայ:

Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս Ցովակիմեան Արսլանպէկի եկեղեցւոյ հիմերը դնելէ յետոյ մտած է Մանուչակ նորահաստատ գիւղը, տեղւոյն եկեղեցւոյ շինութեան ձեռնարկելու համար:

Տ. Ստեփաննոս եպիսկ. ձեռնարկած է նաեւ Ջենկիլէրի եկեղեցւոյ շինութեան, որուն համար Վսեմ. Արիֆ էֆէնտի Ունճեան 300 ոսկի նպաստած է:

ՀԱՆԴԷՍ
ՕԾՄԱՆ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱՐ-ՊԷՅ ՍՐԲԱԶԱՆԻ

Երէկ երեկուն, ժամ 12ին, մեռելակիր կառք մը կանգ կ'առնուր հանգուցեալ Նար-Պէյ Սրբազանի բնակարանին առջեւ, ի Բանկալթի, Ն. Գերապատուութեան մարմինը փոխադրելու համար ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին Բերայի: Մեռելակիր կառքին կ'ընկերանային ուրիշ երկու կառքեր, որոց մէջ կը գտնուէին Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հայրն, Արժ. Տ. Ցովհաննէս Աւագ քահանայ Մկրեան, Բերայի քահանաներէն Տ. Գէորգ Անդրանիկեան ու Տ. Ներսէս Նազիկեան, Թաղական խորհրդոյ անդամ Ղազար էֆէնտի Հովուեան և երկու բարապանք:

Եկեղեցական Ս. Հարք առաջնորդուեցան Գեր. հանգուցելոյն քով, և հոգեհանգստեան աղօթք մը արտասանեցին:

Բանաստեղծ Սրբազանին մարմինը կը հանգչէր իր անկողնոյն վրայ, աշխատութեան խուցին մէջ, գրասեղանին ու գրադարանին մօտիկ, գրքերով շրջապատեալ: Դէմքն անայլայլ էր, թեթեւ իմն գունատած:

Փոխանորդ Հայր Սուրբը թէեւ փափաք յայտնեց որ Գեր. հանգուցելոյն եկեղեցական սպասները, խաչ, գաւազան, և այլն, Պատրիարքարանի յանձնուին, սակայն հանգուցելոյն քո՛յրը Տիկին Աննիկ Մարկոսեան ու ամուսինը յայտարարեցին թէ եկեղեցական սպասներէն ոչինչ կայ տանը մէջ, իսկ գրադարանն ու այլ գոյքերը կնքոյ տակ առնելու համար՝ փոխանորդ Հայր Սուրբը չուզեց պնդել, որպէս զի սգաւոր ընտանիքին վիշտն եւս առաւել չի գրգռանցունէ:

Ժամը կէսին, մարմինը դրուեցաւ մեռելակիր կառքին մէջ, ուր նստաւ նաեւ Տ. Ներսէս Հայրն: Միւս եկեղեցական Հարք կառքով ընկերացան դագաղին մինչեւ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ուր կը գտնուէր կրօնական ժողովոյ Ատենապետ Գեր. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան, որ հոգեհանգստեան աղօթք մը արտասանեց դագաղին վրայ և գիշերն անցուց եկեղեցւոյն մէջ: Նար-Պէյ Սրբազանի մարմինը մինչեւ այս առաւօտ ժամ 3, կը մնար տաճարին ձախակողմեան մատրան, Մկրտարանին մէջ:

* *

Այս առաւօտ, հակառակ անձրեւոտ օդին, ժամ 3էն սկսեալ, ամեն կողմէ ժողովրդեան խուռն բազմութիւն կը համախմբուէր ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին Բերայի:

Եկեղեցական դասէն ներկայ էին՝ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, Գեր. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան, Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան, Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեան, Պատր. Գեր. փոխանորդ Հայրը, Պէշիկթաշի քարոզիչ Արժ. Ցակոբ Ծ. Վ. Աչոտ, Ղալաթիոյ քարոզիչ Արժ. Վահան Ծ. Վ. Ցակոբեան, Գասըմ Փաշայի քարոզիչ Արժ. Գրիգոր Վ. Աբարգեան, հանդերձ այդ եկեղեցեաց աւագերէցներով ու քահանաներով: Նոյնպէս ներկայ էին Ս. Երուսաղեմայ միաբան Արժ. Արիստակէս վարդապետ, մայրաքաղաքիս զանազան եկեղեցեաց աւագերէցք և բազմաթիւ քահանայք:

Եկեղեցին լուսազարդուած էր պատշաճապէս և տաճարին մէջտեղ դըրուած էր Նար-Պէյ Սրբազանի մարմինը, եպիսկոպոսական զգեստներով, թագ ի գլուխ, խաչ և աւետարան կուրծքին վրայ:

Ժամ 3½ին սկսաւ Ս. Պատարագը զոր մատոյց Գեր. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան որ արտասանեց դամբանականը: Օծումը կատարեցին ներկայ եպիսկոպոսունք, յետ որոյ հանգուցեալ Նար-Պէյ Սրբազանի մարմինը հանդիսաւորապէս կը փոխադրուի Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը: Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիէն մինչեւ Ս. Ցարութիւն եկեղեցին քահանայք իրենց ուսոց վրայ տարին դագաղն եւ անտի մեռելակիր կառք մը դրուեցաւ:

Օծման, յուղարկաւորութեան եւ թաղման մասին հանդէսին մանրամասն նկարագրութիւնը վաղուան թիւով:

Ռոտոսթոյի այցելու հովիւ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց:

Այս ամսու «Սպահան»ի մէջ կը կարդանք թէ յԱթէնք Նեկտար անուն հայ կին մը մեռած է 92 տարեկան: Անգլիացի գրագէտ վախճանեալ Ֆէնիքի 70 տարի առաջ մայրաքաղաքս գալուն այդ կնոջ սիրահարելով ամուսնացած էր անոր հետ և վաթսուն տարիէ ի վեր Աթէնք կը բնակէր: Այդ կին 200,000 ֆրանքի հարստութիւն մը թողած է: Ֆինիքի՝ Անգլիայէն կին մը բերել տուած էր իւր ամուսնոյն՝ անգլիական լեզուն ուսուցանելու համար: Այդ անգլիացի կին տակաւին կ'ապրի և հարիւր քան տարեկան է:

Ներքին լուրեր

Ի. ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետն և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ կայս. պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները:

ԱՐԲՈՒՆԵԱՑ հրամանատար Վսեմ. Օսման փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, Վեհ. Սուլթանը յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկեց Ն. Վսեմութեան ապաքինման և ողջութիւնը հարցնել տուաւ:

ՄԱԼԻԵԷԻ պաշտօնատան մէջ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Նախարար Վսեմ. Նազիֆ էֆէնտիի և Րեժի գործոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց:

ՀՆՏԱԽՏ.—Առողջապահական վարչութիւնը հնտախտի դէպքերու վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան:

Թուական	դէպք	մահ	տեղ
Նոյմ. 3	1	2	Պէյկրատ
» 3	11	1	Բէչթա
» 4	3	2	Բէչթա
Հկ.28-Նմ.3	70	25	Սաաճպուլաք
» »	90	31	Սէլդօս
» »	7	2	Դավրէժ
» »	450	180	Զէնճան
» »	11	4	Թէհրան
» »	23	7	Ղազվին
» »	250	90	Սպահան
» »	350	95	Շիրազ
» »	120	42	Սիսթան
Նոյեմբ. 4	9	5	Տրապիզոն
» »	—	—	Կարին
» 2	10	4	Բաբերդ
» 3	8	4	Խնուսի Կէօնիք գիւղ
» »	8	2	Դերջան
» »	25	8	Երզնկա
» »	3	4	Վան

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնն հեռագրած է թէ Նոյեմբեր 4ի երեկոյէն մինչեւ Նոյեմբեր 5, Տրապիզոնի մէջ երկու նոր վարակեալք կան և առաջուան բռնուածներէն 5 մահ:

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Առողջապահական Վարչութիւնն երկու օրէ ի վեր հրահանգ մը կը պատրաստէ հնտախտի համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն դէմ: Այդ հրահանգ ի մօտոյ պատրաստուելով պիտի մատուցուի ձեռնհաս իշխանութեան:

ԽԱԼԻԼ ՊԷՅ, Նորընտիր կուսակալ Սեբաստիոյ, երէկ կայս. պալատ գընաց եւ իրեն շնորհեալ այդ պաշտօնին համար շնորհակալութիւն մատոյց:

Խալիլ պէյ յետոյ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ: Խալիլ պէյ հրաման ստացած է փութով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելու:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Քլարք Ֆօրտ, կայս. անձնական Գանձուն նախարար Վսեմ. Միքայէլ էֆէնտի, անգլիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Չէրմսայտ գնդապետը, առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսոն և կինն երէկ յատուկ կառախումբով Հերեքէ երթալով կայս. գործարանն այցելեցին և գնահատեցին պատրաստուած մետաքսեայ կերպասները: Միջօրէի ճաշն անդ ընելէ յետոյ իրիկուան կողմ աստ վերադարձան:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ.—Իբ[illegible] մասնական օժեանդակն կողմէ Համազգային Անկելանոցին 3000 դրուշ նուիրուած է:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վսեմ. Րըտվան փաշա, որուն ապաքինումը ծանուցինք, երէկ Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին: Վսեմ. Րըտվան փաշա յետոյ իւր պաշտօնատեղին գնաց:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Սնտուկին կողմէ Վագֆ կալուածոց փոխարէն փոխատուութիւն ընելու խնդրոյն վերաբերեալ օրինական ծրագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցուած էր: Ն. Վեհափառութիւն հրամայած ըլլալով վերստին քննել այդ ծրագրոյ ինչ ինչ կէտերն, ծրագիրը ղրկուած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին: Կայս. Իրատէին համաձայն Նախարարաց Խորհուրդը ձեռնարկած է հարկ եղած քննութեան:

Ապահովութեան Սնտուկի գրասենեակն, որ կը գտնուի Մեծ Նոր խանի վերի յարկն, այլուր պիտի փոխադրուի: Կայս. կառավարութիւնն այդ նպատակին պիտի յատկացնէ ի Պոլիս Զապթիէյի հին պաշտօնատան գետինն, որ 5000 մեդր տարածութիւն ունի: Կառուցանելիք շէնքին շուրջը խանութներ եւս պիտի շինուին իբրեւ կալուած նոյն Սնտուկին:

ՇԻՔԱԿՕՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.— Բաճի էֆէնտի անուն անձ մը, աղերսագիր մը մատուցանելով ի կայս. պալատ, արտօնութիւն խնդրած էր ընկերութիւն մը կազմելու և Շիքակոյի Արուեստահանդէսին մէջ հաստատուելիք յատուկ վայր մը ի ցոյց դնելու արաբական նմոյշներ, հեծնելու յատուկ ուղտեր, հեծեալներով: Այս աղերսագիր, որ կայս. հրամանաւ Բ. Դրան յանձնուած էր, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ղըրկուած է: Նախարարութիւնը Բաճի էֆէնտին հրաւիրելով հարկ եղած ապահովութիւններն առած է այդ ձեռնարկին ի գլուխ հանուելուն համար և տրուած ապահովութիւններն ընդունելի գտնելով պէտք եղած պատասխանը մատուցած է Բ. Դրան:

ԵԷՄԷՆ.—Ելմտական նախարարութեան նախորդ խորհրդական Նամըգ պէյ, որ յատուկ պաշտօնով Եէմէն ղրկուած էր, հեռագիր մ'ուղղելով ի Բ. Դուռն, ծանուցած է թէ Պաքայէթքեսիհեւֆի յելուզակներն եւս անդի ունեցած ճակատամարտի մը պահուն ցիրուցան եղեր են, թէ նահանգին ամեն կողմը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ և փախչողներու մեծ մասը խումբ խումբ Սանաա երթալով հնազանդութիւն կը յայտնեն:

Նամըգ պէյ յարած է թէ սկսած է քննել նահանգին ելմտական վիճակն և թէ զանազան տրոց գանձման եղանակն կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու վրայ է:

ԷՍԱԵԱՆ եղբարք, ի Բերա Թէփէ Պաշը, իրենց կառուցանելիք օթէլին համար ձեռնհաս իշխանութեան դիմելով, արտօնութիւն խնդրած են որ այդ շէնք պատուհաններ և դուռ մը ունենայ թաղապետական պարտէզին վրայ և ասոր փոխարէն յանձն առած են տարեկան հինգ հարիւր ոսկի վճարել թաղապետութեան: Այս աղերսագիր այժմ կը քննուի Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ:

ՔԼԻՎԼԷՆՏԻ ԴՔՍՈՒՀԻՆ.— Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Ռոզպէրիի մայր՝ Քլիվլէնտի Դքսուհին նախընթաց օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Խտիվիէի Ա[illegible] շոգենաւով դէպ ի Պիրէոս, ուսկից Անգլիա պիտի դառնայ:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ.—Գարատաղի իշխանը՝ Տ[illegible] Ա. պատուանշանին մեծ ժապաւէնը շնորհեր է Պանք տը Քոնսթանթինօբլի հիմնադիր և վարչական ժողովոյ պատուիրակ Պ. Ժօրժ Քորոնիօի, իբր վարձ անոր մատուցած ծառայութիւններուն:

Գարատաղի իշխանը նոյնպէս ուզելով վարձատրել սոյն հաստատութեան Փարիզի գործակալութեան դեր-անօրէն՝ Պ. Տիմիդրիոս Ութձինան, և արկղակալը՝ Պ. Վիւքատինովիչը, միւնոյն պատուանշանին ասպետական աստիճանը շնորհեր է անոնց:

ՏԷՏԷԱՂԱՃ-ՍԵԼԱՆԻԿԻ երկաթուղւոյն արտօնութեան կայս. ֆերմանն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ երեքշաբթի օրն յանձնուեցաւ Նազարէթ էֆ.ի, ներկայացուցիչ արտօնատէր Պ. Ռընէ Պօտտիի:

Պ. ՔԱՄՊՕՆ Ի ՀՌՈՄ.—Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպօն, ի Հռոմ գտնուած միջոցին, քանիցս խորհրդակցեր է բրօբականտայի ժողովին գահերէց կարտինալին և Վատիկանի արտաքին գործոց քարտուղար կարտինալին հետ, և ունկնդրութեան ընդունուեր է Ս. Պապին կողմէ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Դրամատան Տնօրէնութիւնը նկատելով որ Գարթալի, Կէյպզէի ու Պիւյիւք Չէքմէճէի սնտուկներուն եղած դիմումներն այս տարի շատցած են և դրամագլուխն անբաւական է, Երուսաղեմայ Սնտուկէն 100 հազար և Էրէյլիի Սնտուկէն ալ նոյնպէս 100,000 դրուշ բերել տուած է մայրաքաղաքիս շրջակայ արուարձանաց սնտուկներուն համար, պայմանաւ որ առնուելիք վեց առ հարիւր տոկոսին չորսը պատկանի փոխատուութիւն ընող սնտուկներուն:

Աւասիկ մայրաքաղաքիս շրջակայ արուարձանաց սնտուկներուն հաստատուելէն յայսօր եղած փոխատուութեանց և ներկայացող փոխառուներու ցանկը:

Գաւառակ	փոխ տրուած դրամ	անձ
Կէյպզէ	360,306	383
Գարթալ	272,600	181
Բիւյիւք Չէքմէճէ	277,000	144
Շիլէ	10,550	8
Պէյքօզ	3,000	1
Կղզիներ	7,000	2
գումար	930,456	719

ԱՓԻՈՆ.—Մայրաքաղաքիս վաճառականք երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցին հինգ կէտերէ բաղկացեալ աղերսագիր մը ընդդէմ այն առաջարկութեան, որով խնդրուած էր ափիոնը մենավաճառի վերածել:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՒՄԱՐՏԱԿ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր մայրաքաղաքս բերել հնդկական այն եղեգներն, որք Ֆրանսայի զօրաբանակաց մէջ կը գործածուին, և բաշխել հեռագրական գումարտակներուն: Այս անգամ իբրեւ նմոյշ հարիւր հատ եղեգներ բերել տըրուած ըլլալով, Սելիմիյէի զօրանոցին մէջ գտնուած հեռագրական գումարտակին կողմէ մէկ քանի օրէն փորձեր պիտի կատարուին: Այդ եղեգներ այնչափ թեթեւ են որ պատերազմի ժամանակ զինուոր մը կրնայ անոնցմէ տասը հատը փոխադրել ամենայն դիւրութեամբ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Անշուշտ չէ մոռցուած Պէյպազարցի հռչակաւոր Տէրվիշը, որ երազած էր Պէտէսթէնի շողշողուն գոհարներուն և փայլուն ոսկիներուն մէկ մասն իր լայն գրպաններուն մէջ զգալ, և որ երազաթափ եղած էր չորս խոշոր պահապաններուն հուժկու բազկաց ցնցումէն, նախընթաց օր Պոլսոյ նախնական դատարանի պատժական առաջին ճիւղին առջեւ հանուեցաւ: Յետ հարցաքննութեանց, ընդհ. դատախազի օգնական Մէհմէտ Ալի պէյ յայտարարեց թէ յանցաւորին վաղեմի չարագործ մը ըլլալը ծանրացուցիչ պարագայ մըն էր և հետեւապէս պահանջեց որ Տէրվիշ եօթն ամսուան բանտարկութեան դատապարտուի, և դատապարտուեցաւ: Եւ հիմակ, ո՛վ գիտէ ո՛րչափ կ'ողբայ իր այդ ոսկեզօծ երազը տեսնելուն վրայ, որ պատճառ եղաւ իր այդ ապաշխարանքին:

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին աշակերտաց Հոկտեմբերի ամսաթոշակներն երեկ բաշխուեցան: Աշակերտք դրամնին ընդունելով համբուրեցին ու իրենց ճակատը տանելով երիցս «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին:

ԶԻՆՈՒՈՐՔ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է ամեն կերպիւ հոգալ զինուորաց ձմեռուան պէտքերը: Սպարապետ Դուռն սկսած է գործադրել կայս. սոյն Իրատէն:

ԼՈՒՑԿԻԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Այսթէֆանօսի ու Ֆիլօրիայի մէջտեղը լուցկիի գործարան մը հաստատելու համար դիմում եղած է Քաղաքապետութեան, որ մասնագէտ պաշտօնեայ մը պիտի ղրկէ անդ հարկ եղած քննութիւնները կատարելով տեղեկագրելու համար:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ շերամաբուծական վարժարանի արդի շէնքն անբաւական ըլլալով նոր շէնք մը պիտի կառուցուի:

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Նազմաճը Լեւոնն, որ Սկիւտարի Սելամսըզ թաղին մէջ Նազմաճը Օննիկը սպաննած էր:

ՔԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ կոյուղին գոցելու համար կազմեալ յանձնաժողովը երէկ եւս ի նիստ գումարուեցաւ: Ներկայացեալ յանձնառուներէ ճարտարագէտ Պ. Պեռթիի ծրագիրն, որով 57,000 ոսկւոյ յանձն առնուլ կ'առաջարկէր այդ շինութիւնը, նկատողութեան առնուեցաւ: Նոյնպէս Պ. Պերլէի ծրագիրն, որով ի միջի այլոց առաջարկած է մինչեւ Ֆէրիքէօյ կամարներ շինել և անոնց վրայ խճուղիներ:

ԱՐԿԱԾ.—Նախընթաց օր Թրամուէյի կառք մը ի Ֆընտըքլը եօթանասունամեայ ծեր կին մը կոխոտեց: Կինը գլխէն ծանրապէս վիրաւորուած՝ կառքին տակէն հանուեցաւ և հիւանդանոց տարուելու պահուն մեռաւ: Ոստիկանութեան պաշտօնեայք կառապանը ձերբակալեցին:

ԹԱՏՐՈՆՔ

Ցառաջիկայ կիրակի գիշեր Մնակեան էֆ. իր նորակազմ խումբով, որուն գլխաւոր անդամներն են Պ. Պ. Պէնլեան, Ջափրաստճեան, Պալթազարեան, Տիկին Գոհարիկ Շիրինեան, Օր. Արաքսի Շիրինեան և Օր. Պայծառ, Գատըգիւղի ձմեռնային Թատրոնին մէջ առաջին անգամ պիտի ներկայացնէ Էռնէսթ Լըկուվէի ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ անուն ողբերգութիւնը, 5 արարուած, ի նպաստ խմբին յուշարար Պ. Լեւոն Եազմաճեանի: Յոյժ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն մըն ալ պիտի ներկայացուի: Մնակեան էֆ. մեծ յոյս կը տածէ թէ Գատըգիւղի մէջ իր այս առաջին ներկայացում ըստ արժանւոյն պիտի գնահատուի թատերասէրներու կողմէ և պէտք եղած յաջողութիւնը պիտի գտնէ:

Անցեալ կիրակի գիշեր ի Մաքրիգիւղ Կոֆայի Թատերասրահին մէջ Ֆասուլեաճեան խմբին կողմէ ներկայացուելիք խաղը Ֆասուլեաճեան էֆ.ի անձնական տկարութեան պատճառաւ յետաձգուած ըլլալով, վաղը գիշեր, եթէ օդը նպաստաւոր ըլլայ, առաջին անգամ պիտի ներկայացուի ԽԱՐԴԱԽ ՀԻՒՐԸ թատերգութիւնն, իսկ կիրակի գիշեր՝ ՄԱՐԻ ՍԻՄՕՆ: Մաքրիգիւղցիք անշուշտ չպիտի զլանան իրենց քաջալերն առ վաղեմի ճարտար դերասանապետը:

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հինգշաբթի (17 Նոյեմ.) հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ անցեալ շաբթուան:

Պատրաստ մետաղադրամին վրայ աւելցած է 290 հազար անգլ. ոսկի:

Պանքատոմսերու պահեստէն պակսած է 682 հազար ոսկի:

Գանձելի փոխանակագրաց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքին վրայ աւելցած է 399 հազար անգլ. ոսկի:

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային դրամը վերջին եօթնեկին մէջ նպաստաւոր եղած է քանի որ իւր պահեստք այժմ այնպէս կը համեմատի իւր յանձնառութեանց ինչպէս 46 [illegible] կը համեմատի առ հարիւր: Նախորդ շաբթուան համեմատութիւնն էր 43 [illegible] առ հարիւր:

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երէկի հինգշաբթի աւուր նստին մէջ որոշեց զեղչի սակը 100ին 3 պահել։

Պ. ՏԸ ԼԷՍԷՊՍ ԵՒ Պ. ԷՅՖԷԼ ԴԱՏԻ ԵՆԹԱՐԿԵԱԼ

ՓԱՐԻԶ, 16 Նոյմ. — Դատական նախարարն յայտարարեր է նախարարաց խորհրդոյ մէջ թէ իւր պատասխանատուութեան ներքև ընդհանուր դատախազին պաշտօն յանձնած է դատի ենթարկել ամեն անձինք որոց վրայ կասկած կայ Բանամայի ջրանցքին ընկերութեան մէջ հասարակութիւնը խաբած և դրամներ իւրացուցած ըլլալու, հակառակ վարուելով հաստատեալ կանոններուն։ Դատի կ'ենթարկին Պ. տը Լէսէպս, իւր որդին Շարլ Լէսէպս, վարչական խորհրդոյ ուրիշ անդամներ և ճարտարագէտ Էյֆէլ, հռչակաւոր Աշտարակին շինողը։ Պ. տը Լէսէպս իբրև աւագ Նշանակիր Պատուոյ Լէգէոնի, պիտի դատուի Վերաքննիչ Ատենի առջև, և ո՛չ թէ հասարակ պատժական դատարանի առջև, որովհետև այս մասին Երեսփ. Ժողովոյ վերջին քուէարկութիւնն յիշատակեցին գործադրութիւն չի կրնար ունենալ։ Խորհրդարանական ակմբոց մէջ նախարարական փոփոխում մը հաւանական կը նկատուի, Բանամայի ընկերութեան գործին մէջ Պ. Լուպէի բռնած ընթացքին պատճառաւ։

ՓԱՐԻԶ, 17 Նոյմ. — Երեսփ. Ժողովն սկսաւ քննել լրագրական յանցանքներու վերաբերեալ նոր օրինագիծն, որով նախարարութիւնը կ'ուզէ գրգռիչ բաներ գրող թերթերն աւելի սաստկապէս պատժել տալ։

ԼՈՆՏՈՆ, 17. — Լոնտոնի պատժական դատարանն որոշեց Փրանսական կառավարութեան պահանջման համեմատ Փրանսական ոստիկանութեան յանձնել Ֆրանսուա անուն Անարշիստն, որ ի Փարիզ Վէրիի գինետան ծանօթ ռմբէն ետքը Լոնտոն ապաստանած էր։

ՕՏԵՍԱ. — Ցարեւիչն հոս եկաւ, և ճամբորդութիւնը շարունակեց, Պաթում երթալով։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Նոյմ. 3|15 էն ի վեր քառանտինան ջնջուած է օտարազգիներուն դէմ։ Միայն բժշկային քննութիւն։

ԲՈՑՏԱՄ. — Ցարին եղբայր Վլատիմիր հոս եկաւ և Վիլհէլմ Կայսեր կողմէ ընդունուեցաւ, որուն հետ որսի պիտի ելնէ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ռումանիոյ Թագաւորն Աւստրիոյ և Հունգարիոյ նախարարներուն հետ տեսակցեցաւ։ Կայսեր եղբօր՝ Քարլ-Լուտվիկ արքեդքսին հետ թէյ խմեց, և ապա հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց կայսերական գերդաստանին։ Ցերեկոյ քաղաքային զգեստով պտըտեցաւ Վիէննայի մէջ։

Սակարան

ԳԱԼԱԹԻԱ, 6 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	140 1/4
3 » Փարիզի »	22 82 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)	23 28
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	23 27
Կէս օրին	23 26
Թանզիմաթ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Ա. Սէրի	55 1/4
» » »	31 1/4
» » »	23 29

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ Անգլ. Լր.	5 10
Քրէտի Ժէնէրալ » »	8
Պանք տը Քօնս. » »	5
Սօս. Շանժ է վալէօր » »	4 22
Ռէժի » »	16 10
Թրամուէյ	607 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	89 1/2
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	85

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 34
Անգլիական ոսկի »	110 21
Մարք Գերմանական ոսկի »	107 20
Իմպէրիալ »	90
Քրիմլիք »	31 20
Ռուպլ Թղթադրամ »	9 18
Մեծ. արծաթ (տարբ.) »	107
Մանր արծաթ »	102 20
Մէճիտիէ »	98 20
Թաշլիյէ »	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 17 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 30
» » 4 1/2 %	105 27 1/2
Օսմանեան փոնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	471 25
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	427 50
Օսմանեան երկաթուղի	90 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	368 75
Պանք Օթոման	594 37 1/2
Քրէտի Լիոնէ	787 50
Իտալական Ռանթ 5 %	— —
Եգիպտական միացեալ	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 14
Օսմանիյէ (Օսմանեան փոնսօլիտէ)	372 50

ԼՈՆՏՈՆ, 17

Անգլ. փոնսօլիտէ,	97 43
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 50
» » » Ա.	55 1/4
» » » Բ.	31 1/4
» » » Դ.	21 7/8
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 1/4
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	92 3/4
Պանք Օթոման	13 5/8
Այտընի երկաթուղի	20
Գասապայի երկաթուղի	11 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	98 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	102 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	105
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 325

ՎԻԷՆՆԱ, 17

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 10
» Փարիզի »	47 62
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթք	171 75
» Երկաթուղի	45 70

ՊԵՐԼԻՆ, 17

Օսմանեան Երկաթուղի	92
Օսմ. Ռէժի	194
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 245
» Փարիզի »	80 60

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 17

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 35
Եգիպտական միացեալ	496 25
Օսմ. փոնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 75
Օսմ. երկաթուղի	89 50
Օսմ. Ռէժի	368 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	471 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	427 0
Պանք Օթոման	595
Օսմանիյէ	— —

ՆԱՄԱԿ ՇԻՔԱԿՕՅԷ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՉՈՐՍՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿՆ ԵՒ ԳՈԼՈՄՊԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՀԱՆԴԷՍԻ ՇԷՆՔԵՐՈՒՆ ՆՈՒԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ.

21 Հոկտ.

Քրիստափոր Գոլոմպոսի կողմանէ Ամերիկայի գիւտին չորս հարիւրամեակը տօնելու համար Ամերիկացիք մեծ պատրաստութիւններ տեսած էին և գրեթէ ամեն տեղ մեծ հանդէսներ կազմակերպուած էին, որոնց մէջ նշանաւոր տեղ մը բռնեց Նիւ-Եորք քաղաքի շաբաթ մը առաջ կատարած հանդէսը։ Չիքաքօ քաղաքը՝ իբր Ամերիկեան Միութեան քաղաք մը՝ պարտք ունէր հանդէս մը կազմել և իբր Աշխարհահանդէսի քաղաք իրաւունք մը՝ գերազանցել միւս բոլոր քաղաքաց հանդէսները, հրաւիրելով բոլոր երեւելի մարդիկն Ամերիկեան այս մեծ հանրապետութեան՝ ներկայ գտնուելու համար նուիրագործման (dédication) հանդէսներուն և ականատես ըլլալու այս հսկայ քաղքին յառաջդիմութեան եւ զարգացման։ Ամերիկացիք արդար հպարտութիւն մը կը զգան այսպիսի հանդէսներու առթիւ, երբ իրենց սիրտը յուզելով՝ կը գրգռէ անոնց զգացումներն և քաջալերութիւն մը կուտայ իրենց՝ ընել ինչ որ իրենց ազգին մեծութեան և փառքին փայլ մը տալու կը ծառայեն։

Չիքակօ՛ այս հանդէսները՝ երեք օրի բաժնուած էին, հինգշաբթի, ուրբաթ և շաբաթ։ Չորեքշաբթի, հոկտ. 19, Չիքակօի բոլոր վարժարանաց մէջ հանդէսներ կատարուեցան և երեկոյին Օտիթօրիումի մէջ մեծ պարահանդէս մը տրուեցաւ Չիքակօի ժողովրդեան կողմանէ ի պատիւ Նախագահ Հարիսընի որ ներկայ չը կրնալ գտնուելուն՝ իր տեղը ղրկած էր Փոխ-Նախագահ Պ. Մորթըն։ Ահա այս պարահանդէսով կ'սկսի հանդէսները։ Բայց հանդէսներու նկարագրութեան չսկսած (որ համառօտ պիտի ըլլայ անշուշտ) ակնարկ մը ձգենք քաղքին վրայ. չիկար շէնք մը, տուն մը, խանութ մը, որուն ճակատը գոյնզգոյն և զանազան տեսակ դրօշակներով և լամբերով ու պատկերներով զարդարուած չըլլար. այն մեծ շէնքերու ճակատները ամբողջովին ծածկուած էին և ի մասնաւորի կառավարութեան շէնքը, ազգային դրամատան շէնքը և Նամակատունը սքանչելի զարդարանքներ բրած էին։ Գոլոմպոսի և ուրիշ նշանաւոր պատմական մարդոց խոշոր պատկերները զետեղուած էին շէնքերուն ճակատը. փողոցներն անցնելու տեղ չիկար և գրայմանց կեդրոնը ուսկից ժափորը պիտի անցնէր, անյուպարձն անկարելի դարձած էր. մի քանի կ'լնէր նուաղելով հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Չորեքշաբթի երեկոյ տեղի ունեցած այս պարահանդէսն իր տեսակին մէջ առաջին էր և պարահանդէսներու պատմութեան մէջ շատ մեծ տեղ մը պիտի բռնէ, վասն զի խելքէ մտքէ չանցած զարդ ու զարդարանք եղած էր, Ամերիկեան պերճութիւնն իւր բոլոր ճոխութեամբ կը փայլէր. Միացեալ-Նահանգաց բոլոր երեւելի անձնաւորութիւնք հոս էին այդ գիշեր. Փոխ-Նախագահը, բոլոր կառավարական, զինուորական և ծովային բարձրաստիճան պաշտօնեայք, Նահանգաց կառավարիչք իրենց հետեւորդներով, Ծերակոյտի անդամք՝ ընտանեօք, դեսպանական մարմինը իր ամբողջութեամբ, խել մը ուրիշ երեւելիներ և միլիոնատէրներ և այլն և այլն։ Վաթսուն հոգիէ բաղկացեալ նուագածուաց խումբ մը պարերու նուագներն և զինուորական նուագածուներու խումբ մըն ալ պատշաճ նուագները կը հնչեցնէին, ընթրիքի սրահին մէջ ալ մանտոլին զարնող նուագածուաց խումբ մը գեղեցիկ կերպով կը նուագէր։

Ժամը տասնին հասաւ Պ. Մորթըն իր հետեւորդներով. ժողովրդի խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր օտիթօրիումի շուրջը, այս գրաւի և խելքի իշխաններուն պարահանդէսը դիտելու համար. Հազարաւոր մասնաւոր կառքեր հետզհետէ կը հասնէին՝ ամեն կողմէ եւ կը շարուէին իրենց կարգին ներս մտնելու համար. սքանչելի արդուզարդերով տիկնայք դուրս կ'ելլէին հետզհետէ մասնաւորաց կառքերէն և բոլոր Նահանգաց Աշխարհահանդէսի տնօրէն տիկինները իրենց գլուխ ունենալով Տիկին Բալմըր՝ արդուզարդի նոր դարագլուխ մը բացած էին կարծես այդ գիշեր Օտիթօրիումի մէջ, մարգարտազարդ և ոսկեթելանիշ շրջազգեստներով եւ ժանեկազարդ գոհարեղէններով պճնազարդեալ. դեսպանական մարմինը իր փայլուն համազգեստներով փայլ մը կուտար այս մեծ պարահանդէսի շքեղութեան, որուն մէջ կը նշմարուէին օսմանեան դեսպանն և իւր քարտուղարը պաշտօնական համազգեստով. Միացեալ-Նահանգաց կաթոլիկ եկեղեցւոյ պետը քարտինալ Գիպընս և Պապի մասնաւոր ներկայացուցիչն արքեպիսկոպոս Սաթօլի եւս ներկայ էին. առաջինը կարմիր զգեստ մը եւ գլխարկով մը և երկրորդը ծիրանեգոյն գեղեցիկ զգեստովը ամենուն ուշադրութիւնը կը գրաւէին. կէս գիշերէն կէս ժամ առաջ սկսաւ առաջին պարը, Գոլոմպեան [illegible]։

Այս նշանաւոր թատրոնի ներքին ու արտաքին զարդերն ալ շատ գեղեցիկ էին։

Հ. Ա.

(Շարունակելի)

ՃԱԹՕ

Մինչեւ չի պաղնէ հայրիկն իր տըղան,
Սիրտը չէն չըլլար, չի նստիր սեղան.
Եկո՛ւ, մանչուկը՛ս, տուր ծակտէդ պաչիկ,
Ճաթօ՛, հայրիկն, ետքն ըրէ պաչիկ։
Ճա՛, ճա՛, ճաթօ՛,
Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկը՛ս, ճա՛թօ։

Ճաթօ՛, մէկ հատիկ, փամփուլիկ մանչուկ,
Ճաթօ՛, սրտիս սէր, լոյս անուշ աչուկ.
Այդ լո՛յս լո՛յս աչուիդ են մէջ մէկ արեւ,
Արեւն ի՛նչ ընեմ իմ գլխուս վերեւ։
Ճա՛, ճա՛, ճա՛թօ.
Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկըս, ճա՛թօ։

Արեւըդ սիրեմ, անուշիկ ո՛րդեակ,
Ես քեզմով կապրիմ, իմ յոյսս ես միակ.
Աչքդ որ գոցես՝ սիրտըս կը գոցուի,
Ա՛խ, բա՛ց լոյս աչուիդ որ սիրտս ալ բացուի
Ճա՛, ճա՛, ճաթօ՛.
Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկըս, ճաթօ՛։

Ի՛նչ ալ կըլմանիս աղուոր հայրիկին,
Ես քեզ չեմ փոխեր, գիտնա՛ս, ոչ մէկին.
Բէ՛ր, անուշ մանչուս, տո՛ւր ծակտդ ծակտի,
Հեղ մըն ալ ճաթօ՛, ճա՛ ընես պիտի։
Ճա՛, ճա՛, ճաթօ՛.
Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկըս, ճաթօ։

Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկըս ճաթօ՛,
Ճա՛, ճակատ ճակտի, ե՛տ ե՛տ տար յետոյ,
Ճաթօ՛, հայրիկին. ճաթօ՛, մայրիկին.
Չըլլէ նախանձի, ճաթօ եղբօրին։
Ճա՛, ճա՛, ճաթօ
Ճաթօ՛, անուշիկ մանչուկըս, ճաթօ՛։

ՄԻՀՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բ.

2. Գաղափարը փորոտեաց զգացում (sensation viscérale) կ'ըլլայ։

Հիւանդանոցի մէջ բժիշկները դիտմամբ շաքարախառն ջուր կուտան ու երբ հիւանդները կը խմեն՝ կ'ըսեն թէ սխալմամբ ջուրին մէջ փսխեցուցիչ մը խառնուած է. հիւանդներուն չորս հինգերորդը կը փսխէ։

Կարծեմ արդէն ծանօթ դէպք մ'է գեղացւոյ մը՝ դեղագիրը իբր դեղահատ կլլեն ու աղէկնալը։

3. Գաղափարը շարժում կ'ըլլայ։

Երբ քորի գաղափարը մարմնչում կը պատճառէ, շարժում ալ յառաջ կը բերէ, քերելու շարժումը։

* * *

Երբ գաղափարը զգացման, առարկայի ու շարժման կը փոխուի՝ հակառակէն սկսելով, գաղափարը կը չեզոքացնէ զգացումը, առարկան (*) և շարժումը։

1. Գաղափարը կը չեզոքացունէ շարժումը։

Երիտասարդ կին մը որ կենաց ճշմարիտ պայքարներ տեսած էր, իւր հօրը բարոյական ու ֆիզիքական յոգնութեանց տակ ընկճուիլն ու անդամալոյծ ըլլալը կը տեսնէ, թելադրութիւն մը կ'ունենայ, կը թուի իրեն թէ ինքն ալ անդամալոյծ պիտի ըլլայ և արդարեւ քիչ ժամանակ յետոյ ցաւեր ու տկարութիւններ կ'ունենայ ոտքերուն մէջ և ապա անդամալուծութիւն։

2. Գաղափարը զգացումը կը չեզոքացնէ։

Զարգործ մը պատժուելու համար տանջանաց մատնուած էր, բայց հակառակ բոլոր միջոցներուն՝ անզգայ կը մնար, երբ քովը եղող բժիշկը պատճառը փնտռեց, թղթի կտոր մը գտաւ ձախ ականջին մէջ որու վրայ գրուած էր. «Աստղ փայլուն, դու որ մոգերը ազատեցիր, ազատէ զիս բոլոր չարչարանքներէն»։

3. Գաղափարը փորոտեաց զգացումը կը չեզոքացնէ։

Կը ճանչնամ օրիորդներ որոնք թատրոն կամ ցայգահանդէս երթալէ յառաջ ամբողջ օրը ուտելու ախորժակ չ'ունենին։

Քանի որ ախորժակն և ուտելու վրայ է խօսքս, կը յիշեմ այն երեւելի ծոմապահներն իբր օրինակ փորոտեաց զգացման չեզոքացման որոնք օրերով իրենց կը գրաւեն ռամկին ուշադրութիւնը. այդ մարդիկ երբ 30-35 և կամ աւելի օրեր առանց բան մը ուտելու կ'ապրին, անդին քանի մը օրեր ծոմ պահողը կը մեռնի, կը մեռնի բայց ոչ սնունդ չ'առնելուն համար, այլ անօթութենէն. մարմինը բաւական սնունդ ունի 30-35 օրեր առանց արտաքին օգնութեան ապրելու, մինչ անօթութիւնը տեսակ մը ջղային տկարութիւն է որ մէկ քանի օրուան մէջ կը մեռցնէ։

Սուչի, նշանաւոր ծոմապահը, որուն համար այժմ խնդրեալ է կ'ըսեն, մեծ հաւատք ունէր իւր հեղուկին վրայ, որ իրեն մօրցնել կուտար անօթութիւնը, հեղուկին զօրութենէն թելադրեալ կը կարծէր թէ քանի մը կաթիլներ կրնային զինքը սնուցանել, ու այս բաւական է օրերով ծոմ պահելու։

Որքան որ համառօտ գրել ուզեցի, նիւթին հարստութիւնը ուրիշ յօդուածի մը կը թողու բուն խնդիրը, բուժումը, բայց ինձ կը թուի թէ նախ պարտ էր բացատրել թէ ի՛նչ էր թելադրութիւնը, թէ ինչ պայմաններով միտքը կը թելադրուի եւ յետոյ միայն ինչպէս հիւանդները կ'առողջանան.— այդպէս չ'ըրի՞, — այո՛, ուրեմն շարունակեմ։

Բարիզ Պ. ՔՕԼՕԼԵԱՆ

Բժշկական ուսանող

(*) Թէ՛ գաղափարի մը գործադրման եւ թէ չեզոքացման մէջ չեմ խօսիր գաղափարին առարկայ ըլլալուն, ու առարկային գաղափարէն չեզոքանալուն վրայ, որովհետեւ այս բաղդատութիւնը կրնան զիս շատ հեռացնել նպատակէս որ օգտակար ու համառօտ ըլլալ է։

ԱՐԴԻՒՆՔ

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՄՐՑՄԱՆ Ի ՊՐՈՒՍԱ 1892ԻՆ

Ներկայ 1892 տարւոյ մարտ 1ին (Ն. Տ.), Թողեալ Հասոյթից ընդհ. տնօրէնութիւնը ծանուցած էր շերամաբուծներուն թէ Օսմ. կառավարութեան հետ համաձայնութեամբ, Օսմ. Հանրային պարտուց վարչութիւնը նախընթաց տարւոյ պէս այս տարի եւս պիտի կազմակերպէ շերամաբուծական մրցում մը Պրուսայի շրջանակին մէջ։

Յատուկ կանոնագրին Ժ. յօդուածին համեմատ, Թողեալ Հասոյթից ընդհ. տնօրէնութիւնը կը հրատարակէ այսօր տեղեկագիրն քննիչ յանձնաժողովին կազմեալ ի Պրուսա, տեղեկագիր՝ որ կը պարունակէ մրցման արդիւնքն, որոյ հետեւանօք մրցանակաց բաշխումը տեղի ունեցաւ անցեալ սեպտեմբեր 5ին Պրուսայի թաղապետական պաշտօնատան մէջ, ընդ նախագահութեամբ Պրուսայի կուսակալ Վսեմ. Միւնիր փաշայի և ի ներկայութեան Պ. Վինսընդ Քայլարտի։

Անուանքն առաջին կարգի մրցակցած որք 759 կրամ և աւելի հունտ թուխսի դրած են։ Սարգիս էֆ. Ֆըլըմըլեան և իր ընկերակիցը Յակոբ էֆ. Պահրի առած են առաջին մրցանակը, արտասովոր պարգեւ մը, 100 կրամ Պաղտատի հունտէն արտադրած են 272 քիլօ թարմ խոզակ և ինը օխա խոզակէն մէկ օխա մետաքս։ Զաֆիրի հաճի Խրիսօ առած է երկրորդ մրցանակը, 525 ղրուշնոց մանրադէտ մը և 1295 ղրուշի արտասովոր պարգեւ մը։ Կարապետ Նահապետեան 525 ղրուշի մանրադէտ մը և 1218 ղրուշի պարգեւ։ Վասիլիքի Ճեպեճի օղլու՝ 525 ղրուշնոց մանրադէտ և 1237 ղրուշ։ Էմին էֆ. Շէյխ Պահչէտոտին 525 ղրուշնոց մանրադէտ և 1218 ղրուշ։

Անուանքն երկրորդ կարգի մրցակցաց որք 25էն 75 կրամ հունտ թուխսի դրած են։ Անննիկ հանըմ Ղուկասեան՝ ստացած է 750 ղրուշնոց մանրադէտ և 1260 ղրշ. պարգեւ, Տիգրան էֆ. Փափազեան՝ 400 ղրուշնոց մանրադէտ և 1178 ղրշ., Խրիսթօ Տիմիթրիատէս՝ նոյն մանրադէտէն և 1144 ղրշ., Րիքոտիմոս Եռանիպիս նոյն մանրադէտէն և 1128 ղրշ. Գրիգոր էֆ. Դալըքբեան՝ նոյն մանրադէտէն և 1021 ղրշ. Արիֆ էֆ. նոյն մանրադէտէն եւ 1011 ղրշ. Սգմի պէյ՝ նոյն մանրադէտէն և 980 ղրուշ։

Գառնիկ Արսէնեան 1314 ղրշ., Հիքբոկրատ Տիմիմօս՝ 1218 ղրշ. Ալիքսան Ղուկասեան 1260 ղրշ, և Երուանդ Բորեան 1011 ղրշ իբր պարգեւ ընդունած են հունտ արտադրած ըլլալնուն համար։

Պատւոյ յիշատակութիւն. Յովհաննէս Տէրվիշեան, Քօսթանթի հաճի Սինարիս, Ալիքսան Ղուկասեան, Երուանդ Փորեան.

Ստորագրեալքս, անդամք շերամաբուծական մրցման մասնախմբի որ կայս. Իրատէով երկրորդ անգամ կազմուեցաւ ի Պրուսա, 1892 ի շրջանին համար, 42 մրցակիցներու շերամատանց մէջ մեր կատարած քննութեանց հետեւանօք, շերամաբուծական քննիչ յանձնաժողովին կը ներկայենք վերոյիշեալ ցուցակն որ կը պարունակէ վարձատրութեանց արժանի շերամաբոյծներու անունները։

Դեր նախագահ յանձնաժողովոյ. տեսուչ օսմ. հանրային պարտուց. **ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՐԱՍԻՄ**.

Նահանգային երկրագործութեան եւ հանրօգուտ շինութեանց նախագահ **ԱՀՄԷՏ ՃԷՄԱԼ**.

Տնօրէն Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին՝ **ԳԷՈՐԳ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ**.

Անդամ նահանգային խորհրդոյ **ՄԷՀՄԷՏ**.

Նահանգին հանրային կրթութեան տնօրէնը, որ կը գտնուի ի Կ. Պոլիս.

Մենք, անդամք կայս. Իրատէով կազմեալ շերամաբուծական յանձնաժողովոյ, վերոյիշեալ մասնախմբին տեղեկագիրը տեսնելով կը վաւերացունենք իր առաջարկութիւններն եւ կը շնորհենք մասնաւոր կանոնագրին տրամադրած յիշեալ վարձատրութիւնները։

Նախագահ յանձնաժողովոյ կուսակալ Պրուսայի **ԱՀՄԷՏ ՄԻՒՆԻՐ**.

Անդամ, տեսուչ հանրային պարտուց վարչութեան ի Պրուսա **ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՐԱՍԻՄ**.

Անդամ, խորհրդական երկրագործութեան և հանրօգուտ շինութեանց Պրուսայի **ԱՀՄԷՏ ՃԷՄԱԼ**.

Անդամ, տնօրէն Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին **ԳԷՈՐԳ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ**.

Անդամ, պատուիրակ հանրային պարտուց վարչութեան **ՎԻՆՍԸՆՏ ՔԱՅԼԱՐՏ**.

Անդամ նահանգային խորհուրդէն **ՄԷՀՄԷՏ ԼԱԹԻՖ**.

Անդամ, տնօրէն հանրային կրթութեան Պրուսայի **ՄԷՀՄԷՏ ՍԱԻՏ**.

Անդամ, փոխ-քննիչ օսմ. հանրային պարտուց **ԻՍԱԼԻ**.

Վերջին ազդով մը պիտի ծանուցուի Թուրքիոյ շերամաբոյծներուն՝ այն տեղերն յորս պիտի կատարուի յառաջիկայ շրջանին շերամաբուծական մրցումը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 3|15 Նոյեմբ. 1892

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Նիւ-Եորքի սեղանաւորներէն մին իւր Լոնտրայի թղթակցին նամակ մը գրելով կը գանգատէր որ հեռագրած լուրերը «պայաթ» էին, թղթակիցը կը պատասխանէ.

«Ինչպէ՛ս կուզես որ խրկած լուրերս թարմ ըլլան, երբ երկար ատեն աղի ջուրի մէջէ կ'անցնին»։

* * *

Վեց տարեկան տղայ մը գիշերը անկողնին մէջ արթննալով.

—Մայրիկ, ծարաւ եմ։

Մայրը.—Պառկէ քնացիր, տղաս, ես գիտեմ որ ծարաւ չես։

Տղան.—(Քիչ մը սպասելով) Բայց մայրիկ, գաւաթ մը ջուր կուզեմ, շատ ծարաւ եմ։

Մայրը.—Եթէ չը քնանաս, հիմա կուգամ կը ծեծեմ քեզի։

Տղան.—Շատ աղէկ մայրիկ, ինծի ծեծելու գաս նէ հետդ գաւաթ մը ջուր բեր։

* * *

Ժամանակիս ուսեալ կին մը.— Մարիամ, հաւերնիս քանի՞ հատ թխսեց։

Մարիամ.— Տասնուվեց հատ։

Տիկինը.— Գնա քիչ մը կաթ տաքցուր։

Մարիամ.— Ինչո՞ւ համար . . .

Տիկինը.— Ինչպէս կուզես որ հաւերնիս այդ 16 հատին կաթ տայ։

* * *

Վերջերս Անգլիոյ մէջ կանանց միթինկի մը մէջ փափաք կը յայտնուի իգական կաճառ մը հիմնելու։ Ամենքն ալ միահամուռ կ'որոշեն միանալ և անմիջապէս, նոյն պահուն իսկ, գործի սկսիլ. բայց եկուր տես որ երբ խնդիրը նախագահը ընտրելու կուգայ՝ ոչ ոք յանձն կ'առնէ, զի բնականաբար ամենէն տարեցը պէտք էր նախագահել, և երբ կ'ըսուի թէ երկու ամենէն պզտիկները Ատենադպիր պիտի ըլլան ամենքն ալ ոտքի կ'ելնեն իբրեւ ընտրելի։ Խնդիրը ջուրը կ'իյնայ։

* * *

Դարձեալ այդ Եանքիները։

Նիւ-Եորքի մէջ կ'երեւի թէ «Անձնասպանութեան Քլիւպ» մը կայ։ Պ. Մուահէտ, թատրոնի մը հարուստ տնօրէնը, ինքզինք կապանէ անցեալ օր. վրայէն նամակ մը կը գտնեն ուղղեալ դատաւորին և որուն պատճէնն է. «Տէր, ըստ տրամադրութեան մեր Քլիւպի կանոնին, ինքզինքս կապանեմ. հաճեցէք առ այս պէտք եղած վճիռը տալ»։— Նեսթօր Լէննըն անունով դերասանը վկայութեան կը կոչուի և հետեւեալ տարօրինակ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ դատարանին, յայտնելով թէ ինք ալ անդամ էր այդ Քլիւպին. Մուահէտ անդամ էր այդ ընկերութեան և ստիպեալ էր անձնասպանութիւն գործելու. վասն զի իւրաքանչիւր նոր անդամ, երբ միանայ Քլիւպին, պէտք է որ ժամանակ մը որոշէ ինքզինք սպաննելու համար. Մուահէտի որոշած ժամանակը լրացած էր. մասնաւոր օրէնքով մը յիշեալին 10 տարի եւս պայմանաժամ տուած էին, բայց նա էր ընդունած։ Պ.

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեւուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս

Մ. Ս. ՖՐԷՕՅԼԻԽ

Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գրինաճեան-խան։

ՏՕՔԹՕՐ

Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ

Բարիզի բժշկական Համալսարանէն, նախկին Մօնիդէօռ Բարիզի Մանկաբարձական եւ Կնախտաբանական հիւանդանոցին

Իր բնակարանն հաստատած է ի Գում գաբու, Հիսար-Տիպի ճատտէսի, թիւ 132, Կայարանին դէմ։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, կէս օրէ վերջ։ Չորեքշաբթի օր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատ հիւանդները։

Իսկ երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ աւուրները, 3 էն 5 կը գտնուի Չարիֆեան դեղատունն ի Գում գաբու։ Եւ ամէն օր 5 1/2 էն մինչեւ 7 Պաղչէ գաբու, մաքսատան դէմ Պ. Բ. Ալիքեանի դեղատունը, թիւ 43։

Տր. Գարագաշ կը զբաղի մասնաւորապէս Մանկաբարձութեամբ, կանանց հիւանդութիւններով, ներքին հիւանդութիւններով եւ վիրաբուժութեամբ։ 286 7—10

ԱԶԴ

Օսմ. կայս. Պանքայի (Պոլսոյ գործակալութիւն) Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն քոփօնները կը վաճառուին Պարոն Ալեքսանդր Տ. Մանէլթօֆի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, թիւ 12։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վ. Մ. Քիւրքճեանի ՀԱՄԱՌՕՏ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԶԳԱՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ Ա. մասը

Աշխարհաբառ հին Պետութիւնք

Մարդկային սեռի քաղաքակրթութեան եւ զարգացման վերաբերեալ դէպքերու յիշատակութեամբ հանդերձ

[Աշխարհացոյց գունաւոր տախտակ Արեւելեան հին աշխարհի]

Գին 4 ղրուշ

Կեդրոնատեղին է Պ. Պալենց գրատունը

324 2—3

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ռուֆան գրատունն ի Փարիզ, Լաֆայէթ փողոց, թիւ 123, սկսած է հրատարակել կիրառական բժշկութեան յատուկ բառարան մը (Dictionnaire Spécial de médecine usuelle) ի գործածութիւն բարձր դասու ընտանեաց, կրօնական միաբանութեանց, գիշերօթիկ դպրոցաց տեսուչներու և տեսչուհիներու, արուեստապետերու, և ամեն անոնց որք կզբաղին հիւանդներու դարմանումով, հեղինակութեամբ Տոքթ. Ժ. Պարթէզի։

Այս կարեւոր գործ, երկու սիւնակներու վրայ տպուած, մեծադիր ֆորմաով, հասարակ 20 հատորներէ աւելի նիւթ կը պարունակէ։ Գիրքին մէջ կան երեսուն պատկերներ, և գիրքէն դուրս 30ի չափ ջրաներկ պատկերներ կան, Կիւսթաւ Տօրէի ձեռամբ գծուած։

Այս բառարան կը պարունակէ. 1. Տեղական և ընդհանուր, սրընթաց և յամրընթաց ամեն հիւանդութիւններու ճիշդ ցուցակը, նշանակուած են նաեւ այն նշանները որոնցմէ կարելի է ճանչնալ զայնս, և առողջապահական ու բժշկական դարմանումը զոր անոնք կը պահանջեն. 2. Ցուցակն հին ու նոր բոլոր դեղերու որք կըրնան գործածուիլ ըստ պարագային. 3. Բուսական և հանքային բոլոր թոյներու անուանքն և բժշկին հասնելէն առաջ տրուելիք թեղթափը. 4. Շնչահեղձներու, վիրաւորեալներու և խղդուողներու հասցուելիք օգնութեանց վերաբերեալ ընդարձակ խրատներ. 5. Ընդհանուր նկարագրութիւնն բոլոր բժշկական տնկոց՝ զայնս մըշակելու եղանակով հանդերձ. 6. Ցուցակ մը անդամական նիւթոյ խարդախութիւններուն և պղալումներուն՝ զայնս ճանչնալու միջոցով հանդերձ։ 45

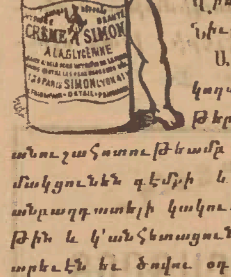

ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆ

ՍԻՄՕՆԻ ՓՈՇԻ

ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆԻ ՕՃԱՌ

Ցանձնարարուած Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Պերլինի, Նիւ-Եորքի բժիշկներէն։

Ամենէն վայելչասէր կանանց կողմէ ընդունուած այս նիւթեր, նրբութեամբ և ընտիր անուշահոտութեամբ պատրաստուած, կը ճերմակցունեն դէմքի և ձեռաց վերնամաշկը, եւ անբաղդատելի կակուղութիւն մը կուտան մորթին և կ'անհետացունեն մորթին վրայ՝ ցուրտէն արեւէն եւ ծովու օդէն առրուած գոյները։

ՍԻՄՕՆ, Բրօվանս փողոց, 36, ՓԱՐԻԶ

Դեղարանք, հոտավաճառք, վաճառանոցք են։

ՍԻՐՕՓԻ ՄՕՐԻՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

[illegible], Կ. Պոլիս, 3 փետր. 1884

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ Էմ. Մօրիւի ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաւաստած է, մանաւանդ այդ յաջող պատրաստութեան մէջ.

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ

Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ ալընաճագ 2 ճինս չուգա իլէ իմալ իթթիրիլէճէք օլան չիզմէ վէ բօթին գօնտուրալարըն վէ 2 նէվ մաադէն քէօմիւրինին միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիփ օլանլարըն բազար վէ չարշանպէհ կիւնլէրի Խազինէ յի ճէլիլէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 3—3

3 Թըշրինի սանի 308

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 սեպտեմբեր 1892

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. Ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. Ոսկի	
Բաժինք չվճարուած	5 500 000		Դրամագլուխ	11,000,000	
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1,653,955	91	Պանքատունք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս և ի Զմիւռնիա		
» ի Զմիւռնիա	642 574	01			
Գանձելի փոխանակագիրք	6,709,490	19	Վճարելի փոխանակագիրք	958,882	
Ընթացիկ հաշիւք կայսերական գանձուն — «պարտականք»	1 504 520	77	Ընթացիկ հաշիւք կայսերական գանձուն — «պահանջողք»	1,149,529	82
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — «պարտականք»	3 429,475	95	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — «պահանջողք»	5,906,289	09
Փոխատուութիւնք արժեթղթոց և վաճառաց վրայ	2,030 133	13	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամաւ	1 717,572	40
Շինուած և շարժական գոյք	123 600	83	Պահեստի զանազանք	439,054	57
Զանազանք	79 169	95	Վճարելի շահաբաժինք	16,679	45
			Զանազանք	484,913	41
	21,672,920	74		21,672,920	74

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Օգն. Տնօրէն
ՌՈՒԼՖԻՆԿ

Տնօրէն
Լ. ԼԱ ՖԻՒԱՆԺ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամի 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնուած առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետուաց Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրքն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՕՍԻԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ

34

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6,165,860
Տարեկան հասոյթ	»	14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000   Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է Եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ, որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Էմնիյէթ խան 12, 13, 14

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սօղուգ Չէշմէ րիւշտիէսի ասկէրիէսի չակիրտանընըն պիր լէֆէնտի Թարաֆընտան էնտայի րաղըմ Մահմուտ Փաշա էօգուշու պաշընտա պուլունարագ Տէբոյի Ումումիյէ հըֆզ օլունան 1 ատէտ էյմալը պիլէզիկին սահիպի հէր քիմ իսէ տայիրէյի ասկէրիէյէ մուհասէպէյի ումումիէյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իլէ մէզքիւր պիլէզիկին քէնտի մալը օլտուղունը իսպաթ իյլէտիկի հալտէ վիրիլէճէկի իլան օլունուր։ Նօ. 27 3—3

Ասաքիրը Շահանէ իչուն միւպայեաասընա լիւզում կէօրիւնէն ալաթը ճէրահիէյէնին ֆիյաթը մէվզուասը իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ պու ֆիյաթլարտան Թէնզիլաթ իճրասը իլէ ալաթը մէզքիւրէնին իթաասընա Թալիպ օլանլարըն ծինս ու ֆիյաթլարընը անլամագ իւզրէ Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 1 հաֆթաէա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 28 3—3

ՏՊԱՐԱՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

Պատիւ ունի ազդարարել արգոյ հասարակութեան թէ՝ յետ այսօրիկ յանձն կ'առնու ամեն լեզուաւ ամեն տպագրական գործեր, մաքուր միանգամայն չափաւոր գներով, որպէս պահարանի վրայ հասցէներ, նամակագլուխք, վաճառականական նամակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրք, մահազդք ևլն. ևլն. մասնաւորապէս վայրկենական այցաքարտք։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ։

Փափաքողք պէտք է դիմեն առ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

Նորատունկեան խան, Ղալաթիա Կ. Պոլիս

ԱՒԱԶԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Լիվրբուլ-Անվերս, Կ. Պոլիս և Օտեսսայի գիծ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կօլիքօ	5500	Բասսանօ	1700
Ափօլլօ	5500	Կիտանօ	2200	Պլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսթօ	3000	Կրօտօ	2200	Քուալթօ	2800
Գամէօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Գօրտովա	2200	Հիտալկօ	3300	Րինալտօ	3200
Գառլօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Քլօֆալօ	3800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այաքս	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիֆօ	2500	Ժիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլլօ	2000	Սանթիակօ	8200
Գաթօ	2000	Քօլիպրի	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօրսօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Դիտօ	2500	Լէօնաթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօմինօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տրակօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլէտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրպէտօ	900
Տուրօ	4800	Մարթէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էլտօրատօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Եէտտօ	3600
Էլորատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէկթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆանիէլի	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ֆլօրա	200
Ֆալքօն	800	Օգրանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օթթօ	2000	Մուրիթօ	120
Էճիպշըն Մօնարք					8000
Բերշիըն Մօնարք					8000
Լիտիըն Մօնարք					8100

«Փայրօ» շոգենաւը, նաւապետ Մաքբրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է նոյեմբեր 2ին (Ն. Տ) և 15ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ **Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ**
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւհիպ խան Ղալաթիա

293

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԲԱՑՈՒՄՆ Ա. ՀԱԱՍ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌԱՏԵՂՒՈՅՆ
որ ի Ղալաթիա, փողոց Վօյվօտա, Նորատունկեան խան, Թիւ 6, 7 և 8
ի 1/13 Նոյեմբերի 1892

Զանազան և նոր բեհեզք, կանանց գլխու ծածկոցք, Սեղանի ծածկոց և անձեռոցներ, Ծերմակեղէնք, Սրփիչ, Թաշկինակ, անկողնոյ ծածկոց, Քորսէ, կանանց չապիկներ, գիշերազգեստներ, և այլ տեսակ կանանց վերաբերեալ իրեղէններ։ Անուշահոտ նիւթեր և այլն և այլն։

Կը խնդրենք արգոյ հասարակութենէն այցել մեր վաճառատունն՝ ուր հետեւեալները կը վաճառուին աժան գիներով և յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՏԻՆ   306

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ ՍՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ րիւներթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻԼԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց և դեղարանաց մէջ, 33, rue de Archives   120

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ
L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ չունենալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Անհաւասելի «Լ'Էքօնօմի Էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը եւն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՒԻԹԷՆ ՕԴՏՈՒԻՆՔ   39

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլ և Միջերկրական գծի [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Փանտուրա	4200	Ամասիս	3000
Ֆէրօս	4000	Օսիրիս	3000
Օսմանլը	4000	Նիթօքրիս	3000
Սէսօսթրիս	3250	Սէթի	3000
Իպիս	3250	Լօթօս	800
Մամալու	3250	Օլինտա	800
Մարէօթիս	3250	Սէրիս	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31 Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

292

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Պոլսոյ գիծ կանոնաւորութեամբ

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ապրանքի և [illegible]
Նաւողջէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալութեան
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէ

5

ՌՈՒԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ և իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան.

140

ՀԻՒՍԱՐԱՆ

221 Մեծ-Փողոց, Բանկալթի

Բանկալթիի մեծ հիւսարանին մէջ կը պատրաստուին մետաքսեայ, Փիլ տ'էքօսս, բուրդէ եւ էսմերամաուրդ գուլպաներ եւ զանկապաններ, ձեռնոցներ, վտաւակներ, քաշ-քօրսաժներ, անկողնոյ ծածկոյթներ եւ հիւսուածագործութեան ուրիշ ամեն տեսակ նիւթեր։

Տնօրէնութիւնը շնորհակալ կ'ըլլայ բազմաթիւ յաճախորդաց, ինչպէս նաեւ այն ընտանեաց որք բարեհաճած են պատուել զինք իրենց յանձնարարութիւններով, եւ կը յուսայ թէ պիտի հաճին շարունակել յառաջիկային նախապատուութիւն տալու տեղական սոյն գործարանի նիւթերուն, որք տեսակի մասին նման են Եւրոպայի սոյն օրինակ նիւթոց եւ աւելի աժան են անոնցմէ։

Գործարանը կը վաճառէ նաեւ ընտանեաց համար հիւսելու լաւ մեքենայներ եւ գործատունեաց յատուկ այլ մեքենայներ որք կրնան օրը մինչեւ 24 զոյգ արտադրել, հիւսուածագործութեան դասեր ալ կը տրուին։ 253

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑ

Որոց շոգենաւերէն մին ամեն շաբաթ կը մեկնի Լիվրբուլէն և Սեւ-ծովու գիծ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Քաթալօնիա	4841
Էթրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաւօնիա	5587	Ատլաս	2393
Սէֆալօնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալէփպօ	2148	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մօրոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

«Թարիֆա» շոգենաւը Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի դէպ ի ամսոյս 26ին։

Դիմել առ ԹՕՄԱՍ Ք. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիանոս խան, Թիւ 11
Ղալաթիա

17

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

EMULSION SCOTT

(ՍՔՕԹԻ ՕՃԱՌԱՆԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

[illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍՔՕԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խուլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1892, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ...	6 00	6 30	7 00	7 30	8 30	9 ...	9 30	10 ..	10 30	1 ...	11 30	12 ..	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 30	...	...	...	...
Գում–գափու ...	6 09	6 41	7 09	7 39	8 40	9 9	9 40	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 41	5 10	5 39	6 09	6 39	...	...	...	...
Եէնի–գափու ...	6 13	...	7 13	...	8 44	9 13	9 44	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 45	5 14	5 43	6 13	6 43	...	...	...	...
Տաւշան փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...	7 19	...	8 50	9 18	9 50	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 51	5 20	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի–գուլէ ...	6 23	6 53	7 23	7 48	8 54	9 20	9 54	10 20	10 54	11 24	12 09	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 21	4 56	5 25	5 55	6 23	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 36	7 12	7 36	8 03	9 08	...	10 8	... ...	11 8	11 34	12 19	... ...	2 04	...	3 03	3 38	4 37	5 06	5 37	6 07	6 3	7 7	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ ...	...	7 26	...	8 12	9 17	...	10 17	... ...	11 17	11 44	... ...	...	2 13	...	...	3 47	4 47	...	5 46	6 17	..	7 16	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	7 36	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 26	...	...	...	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 15	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	12 45	...	...	..	...	...	...	...	...	...	7 07	...	...	...
Այ Ստեֆանօ ...	6 25	...	7 24	...	8 30	..	9 30	... ...	0 30	11 25	... ...	12 57	...	...	2 25	...	3 57	4 58	...	5 58	...	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 34	13	7 36	8 12	8 41	...	9 41	... ...	10 40	11 40	12 40	1 10	...	...	2 34	3 11	4 06	5 09	5 33	6 08	6 38	7 44	...	...	...
Եէտի–գուլէ ...	6 50	7 24	7 47	8 24	8 53	9 25	9 53	10 25	10 52	11 55	12 52	1 24	1 52	2 25	2 50	3 22	4 21	5 23	5 52	6 22	6 52	8 07	...	...	...
Սամաթիա ...	6 56	7 28	7 51	8 28	8 57	9 28	9 57	10 28	10 56	11 58	12 56	1 28	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	5 27	5 56	6 26	6 56	...	...	...	...
Տաւշան փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի–գափու ...	7 02	7 34	7 57	8 34	9 03	9 34	10 03	10 34	11 02	12 04	1 02	1 34	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 33	6 02	6 32	7 02	...	...	...	...
Գում–գափու ...	7 08	7 38	8 01	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 38	6 08	6 38	7 08	8 23	...	...	...
Կ. Պոլիս ..	7 16	7 46	8 09	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 46	6 16	6 46	7 16	8 32	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռու կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն, Թիւ 3. 10. 14, 43, 47 և Թիւ 49 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնուն ի Զէյթուն-Պուռնու։